

rijksuniversiteit
groningen

faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen

Vertrouwen door arbeidsparticipatie?

Welke rol speelt de werksituatie van een individu op het vertrouwen in onbekenden en in welke mate wordt dat effect beïnvloed door inkomen.

Bachelorwerkstuk Sociologie

Naam: Mike Bruinsma
Emailadres: m.y.bruinsma@student.rug.nl
Studentnummer: S3214397
Begeleiders: Vincenz Frey & Jacob Dijkstra
Eerste lezer: Jacob Dijkstra
Tweede lezer: Rita Smaniotto
Datum: 01-08-2023

Abstract

Het hebben van sociaal vertrouwen is een belangrijke voorwaarde voor de samenwerking tussen mensen en vormt het fundament van de economie, organisaties en de politiek. Sociaal vertrouwen is daarmee essentieel voor het goed functioneren van een samenleving. Het is daarom van belang om inzicht te krijgen in sociaal vertrouwen binnen de samenleving. Nauwkeurig en actueel onderzoek naar het verband tussen werkgerelateerde factoren en sociaal vertrouwen ontbreekt. Dit onderzoek zal daarom ingaan op de invloed van werk en inkomen op sociaal vertrouwen. Werk en inkomen zijn vanwege meerdere verklaringen zoals sociale interacties met een breder netwerk, voorzien in behoeften en financiële zekerheid theoretisch gezien mogelijk van belang voor sociaal vertrouwen. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van de Nederlandse EVS (European Values Study) dataset, die inzicht geeft in houdingen en waarden van Europese burgers. Het onderzoek is uitgevoerd doormiddel van lineaire en logistische regressie. Uit de resultaten blijkt dat werkenden een grotere kans hebben op sociaal vertrouwen, rekening houdend met leeftijd geslacht en denominatie. Daarbij blijkt dat de gevonden samenhang grotendeels verklaard kan worden doordat werkenden een hoger inkomen hebben en daardoor meer vertrouwen hebben. Opvallend is dat het hebben van werk niet direct samenhangt met een grotere kans op een hogere mate van sociaal vertrouwen als er geen rekening gehouden wordt met de andere variabelen in het model. Op basis van dit inzicht kunnen interventies gericht op achtergestelde groepen qua inkomen ervoor zorgen dat sociaal vertrouwen vergroot wordt.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Theorie	7
<i>Werksituatie</i>	7
<i>Inkomen</i>	9
<i>Controlevariabelen</i>	10
Methoden	12
<i>Deelnemers en onderzoeksdesign</i>	12
<i>Operationalisatie</i>	13
<i>Analyseopzet</i>	15
Resultaten	16
<i>Univariatie resultaten</i>	16
<i>Bivariate resultaten</i>	17
<i>Modevaluatie</i>	18
<i>Modevaluatie logistische regressie</i>	18
<i>Modevaluatie lineaire regressie</i>	19
<i>Multicollineariteit</i>	19
<i>Hypothesetoetsing</i>	19
Conclusie en discussie	25
<i>Conclusie</i>	25
<i>Discussie</i>	26
<i>Gericht op de toekomst</i>	27
Literatuurlijst	29
Bijlage 1	33
<i>Afhankelijke variabele: vertrouwen in onbekenden</i>	33
<i>Onafhankelijke variabele: werksituatie</i>	36
<i>Onafhankelijke variabele: inkomen</i>	39
<i>Controlevariabele: geslacht</i>	42
<i>Controlevariabele: behoren denominatie</i>	46
Bijlage 2	48
2.1 <i>Univariate statistieken</i>	49
2.2 <i>Bivariate statistieken</i>	56
2.3 <i>Modelschattingen van model 1, 2 en 4</i>	61
2.4 <i>Modelschattingen van model 3a en 3b</i>	63
Bijlage 3	65

3.1 Modevaluatie logistische regressie	65
3.2 Modevaluatie lineaire regressie	68
3.3 Multicollineariteit	73
Bijlage 4	74

Inleiding

In een interview met Trouw gaf Francis Fukuyama aan dat Nederland was afgegleden van een samenleving met veel vertrouwen naar een samenleving vol wantrouwen (Van Dijk, 2010). In tegenstelling tot de uitspraak van Fukuyama laat onderzoek van het CBS zien dat het sociale vertrouwen in Nederland groot is. Zo blijkt dat 66 procent van Nederlanders vertrouwen heeft in andere mensen (Schmeets & Exel, 2022). Ook in vergelijking met andere landen behoort Nederland tot de Europese top wat betreft sociaal vertrouwen (CBS, 2021). Deze tegenstrijdigheden laten zien dat sociaal vertrouwen een actueel thema is. Dit onderzoek zal daarom proberen te verklaren wat de onderliggende mechanismen zijn van de hoge mate van sociaal vertrouwen in Nederland.

Sociaal vertrouwen is in dit onderzoek gedefinieerd als een wederzijds gedeelde verwachting dat mensen elkaar op een eerlijke en betrouwbare manier behandelen in sociale interacties (Welch et al., 2005). Het hebben van sociaal vertrouwen is een belangrijke voorwaarde voor de samenwerking tussen mensen en vormt het fundament van de economie, organisaties en de politiek (Fukuyama, 1995; Hardin, 2002). Sociaal vertrouwen is daarmee essentieel voor het goed functioneren van een samenleving. In een samenleving met een hoge mate van sociaal vertrouwen hebben mensen het vertrouwen dat anderen zich aan gemaakte afspraken zullen houden, eerlijk zijn en elkaars belangen respecteren (Falcone & Castelfranchi, 2001). Als er sprake is van sociaal vertrouwen, kan er samengewerkt worden om gemeenschappelijke doelen te bereiken. Daarnaast werkt sociaal vertrouwen bevorderend voor de sociale stabiliteit, vermindering van conflicten en draagt het bij aan een positieve sociale sfeer (Hardin, 2002; Smith, 2019). Gezien de negatieve gevolgen van een lage mate van sociaal vertrouwen voor de samenleving, is het belangrijk om een actueel inzicht te krijgen in de onderliggende mechanismen.

Een lage mate van sociaal vertrouwen kan het gevolg zijn van verschillende factoren. Zo kunnen negatieve sociale ervaringen en maatschappelijke veranderingen sociaal vertrouwen negatief beïnvloeden (Welch et al., 2005). Ook bestaan er verschillen in sociaal vertrouwen tussen groepen op het gebied van werkgerelateerde factoren, zoals het hebben van werk, werktevredenheid, inkomen en sociaaleconomische status (Dunn et al., 2012; Sabatini et al., 2013; You, 2012). Werkgerelateerde factoren blijken daarmee belangrijk voor sociaal vertrouwen.

Er is nog veel onduidelijk over de mechanismen die sociaal vertrouwen beïnvloeden. Een nauwkeurig en actueel inzicht in sociaal vertrouwen binnen de samenleving en hoe dit samenhangt met het hebben van werk en inkomen is daarom van belang. Ten eerste hebben mensen die werken en tevreden zijn met hun werk over een algemeen een hoger sociaal vertrouwen (Sabatini et al., 2013). Werk speelt namelijk een significante rol in het

dagelijks leven van mensen en heeft invloed op hun sociale relaties en welzijn. Ook suggereren enkele onderzoeken dat mensen met een hoger inkomen een hoger sociaal vertrouwen hebben (Brandt et al., 2014; You, 2012). De rol van inkomen op sociaal vertrouwen is echter nog weinig onderzocht, terwijl inkomen de centrale bijkomstigheid is van werk.

Er lijkt dus een verband te bestaan tussen werkgerelateerde factoren en sociaal vertrouwen. Het doel van dit onderzoek is het inzichtelijk krijgen van deze samenhang. Specifiek zal naar de rol van werksituatie en inkomen op het sociaal vertrouwen worden gekeken. De vraag die hierbij centraal staat is: *‘Welke rol speelt de werksituatie van een individu op het vertrouwen in onbekenden en in welke mate wordt dat effect beïnvloed door inkomen?’*. Voor het beantwoorden van deze vraag zal er gebruik worden gemaakt van zowel lineaire als logistische regressie op basis van de Nederlandse data van de EVS (European Values Study).

Wetenschappelijk gezien geeft dit onderzoek inzicht over hoe werk en inkomen samenhangen met sociaal vertrouwen. Dit is van belang omdat er nog veel onduidelijk is over de mechanismen die sociaal vertrouwen beïnvloeden. Maatschappelijk gezien is het relevant aangezien sociaal vertrouwen essentieel is voor het goed functioneren van een samenleving. Ook kan dit onderzoek aantonen welke groepen op basis van werkgerelateerde factoren achterblijven of kwetsbaar zijn in termen van sociaal vertrouwen. Op basis van deze kennis kan mogelijk beleid geformuleerd worden en kunnen gerichte acties en campagnes bijdragen aan het vergroten van sociaal vertrouwen.

Theorie

Werksituatie

De werksituatie van een individu kan via meerdere mechanismen van invloed zijn op sociaal vertrouwen. Onder werksituatie wordt verstaan of iemand betaald werk heeft, of dat dit niet het geval is. Een individu kan daarmee gezien worden als werkende of als niet-werkende. De veronderstelde theoretische mechanismen impliceren dat werkenden een hogere mate van sociaal vertrouwen kunnen hebben.

Ten eerste zou volgens de contacttheorie van Allport (1954) het hebben van werk kunnen leiden tot een hogere mate van sociaal vertrouwen omdat werkenden vaker met andere mensen in contact komen (Hardin, 2002). Werkenden komen in vergelijking met niet-werkenden sneller en vaker in contact met mensen buiten hun reguliere netwerk, zoals collega's, klanten of zakenpartners, oftewel, mensen die sneller tot andere groepen behoren en eerder afwijkende kenmerken hebben (Hardin, 2002). Niet-werkenden, zoals studenten en met name gepensioneerden, komen daarentegen over het algemeen eerder in aanraking met medestudenten of medegepensioneerden die behoren tot dezelfde groep met dezelfde kenmerken. De contacttheorie van Allport (1954) stelt dat intergroepscontact kan leiden tot het doorbreken van vooroordelen en het ontwikkelen van positievere houdingen ten opzichte van anderen, inclusief onbekenden. Intergroepscontact kan dan ook leiden tot positieve ervaringen en houdingen ten opzichte van andere groepen en kan daarmee bijdragen aan het opbouwen van vertrouwen in mensen buiten de eigen groep (Henrich et al., 2010). Daarnaast kan intergroepscontact leiden tot het vervagen van identificatie met de eigen groep en kan het bijdragen aan een bredere sociale identiteit en een hogere mate van verbondenheid met anderen. Dit kan leiden tot een positiever wereldbeeld dat gekenmerkt wordt door meer vertrouwen (Güth et al., 2008). Eerder onderzoek toont ook aan dat mensen met veel intergroepscontact een hogere mate van sociaal vertrouwen hebben (Stolle & Rochon, 1998).

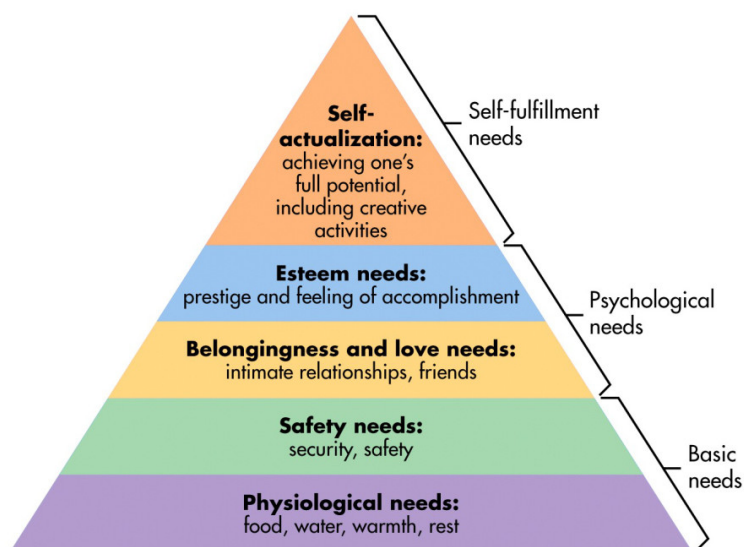
Ten tweede zou volgens de theorie van menselijke behoeften van Maslow (1943) het hebben van werk kunnen leiden tot in een hogere mate voorzien in behoeften, waardoor er meer zekerheid ontstaat wat vervolgens kan leiden tot een toename van sociaal vertrouwen. Mensen hebben verschillende behoeften waarin voorzien kan worden. Naarmate mensen in de meer basale behoeften kunnen voorzien, ontstaat de mogelijkheid om te voorzien in behoeften van een hogere orde en daarmee een voldaan leven te bereiken (Maslow, 1943). In figuur 1 zijn de behoeften van Maslow visueel weergegeven. Het hebben van werk maakt het voor mensen mogelijk om in diverse behoeften te voorzien zoals de basale behoeften

van eten, onderdak en zekerheid, maar ook in psychologische behoeften zoals sociaal contact, waardering en erkenning (Benson & Dundis, 2003).

Niet-werkenden kunnen in mindere mate voorzien in de basale en psychologische behoeften en ervaren hierdoor meer onzekerheid (Colquitt et al., 2012). Zo kunnen studenten en werklozen bijvoorbeeld minder goed voorzien in de behoefte van financiële zekerheid en ervaren daardoor meer onzekerheid. Ook kunnen gepensioneerden zich eenzamer voelen omdat ze minder sociale contacten hebben, wat kan leiden tot meer onzekerheid (Crowe et al., 2021).

Onzekerheid kan leiden tot een afname van sociaal vertrouwen omdat onzekerheid het zelfbeeld van mensen kan aantasten en zij daardoor psychologisch defensief worden (Brandt et al., 2014; Henry, 2009, 2011). Hiermee wordt bedoeld dat men zich afzijdig houdt van de omgeving en zich in grotere mate terugtrekt. Deze psychologische defensiviteit kan zich vervolgens manifesteren in minder sociaal vertrouwen omdat deze mensen zich afkeren tegen de maatschappij (Brandt et al., 2014; Brandt & Henry, 2012). Onzekerheid wat betreft behoeften als veiligheid en financiële zekerheid wordt dan ook in verband gebracht met een afname van sociaal vertrouwen (Brandt et al., 2014; Welch et al., 2005).

Figuur 1: Piramide van Maslow

Er dient echter een kanttekening geplaatst te worden bij het positieve verband tussen werk en sociaal vertrouwen, omdat gesteld kan worden dat werk zou kunnen isoleren. Werkenden zouden harder en langer werken en daardoor minder tijd doorbrengen met mensen in de gemeenschap, waardoor werkenden minder sociaal vertrouwen hebben (Welch et al., 2005). Echter, onderzoek laat zien dat mensen die veel uren werken in de meeste gevallen erg

maatschappelijk betrokken zijn (Putnam, 2000). Werk lijkt dus op deze manier geen dempende werking te hebben op sociaal vertrouwen. Op basis van de bovenstaande mechanismen volgt hieruit de eerste hypothese:

Hypothese 1: Mensen die werken hebben meer vertrouwen in onbekenden dan mensen die niet werken.

Inkomen

Een andere mogelijke verklaring voor de positieve invloed van het hebben van werk op sociaal vertrouwen is dat werkenden doorgaans een hoger inkomen hebben dan niet-werkenden. Inkomen kan beschouwd worden als de primaire opbrengst van werk die voor alle werkenden een rol speelt. Andere behoeften zoals prestige en zelfontplooiing hoeven niet voor alle werkenden een rol te spelen. Niet-werkenden zouden ook zonder betaald werk aan financiële middelen kunnen komen door bijvoorbeeld een uitkering, maar doorgaans zal werkloosheid een daling in het inkomen veroorzaken (Barnay, 2016). Over het algemeen hebben mensen met een hoger inkomen meer sociaal vertrouwen dan mensen met een lager inkomen (Brandt et al., 2014; Kirchler et al., 2014). Inkomen kan theoretisch gezien op meerdere manieren een schakel zijn in de relatie tussen werk en sociaal vertrouwen.

Ten eerste voorziet inkomen volgens de theorie van menselijke behoeften van Maslow (1943) in een specifieke behoefte, namelijk financiële zekerheid, wat door kan werken in meer sociaal vertrouwen. Dit mechanisme is in feite een specificering van het eerder uiteengezette mechanisme van onzekerheidsreductie, specifiek ingezoomd op het financiële onderdeel van veiligheid en zekerheid (Benson & Dundis, 2003). Werkenden kunnen in een hogere mate voorzien in de behoefte van financiële veiligheid, waardoor onzekerheidsreductie plaatsvindt, wat leidt tot meer sociaal vertrouwen (Brandt et al., 2014). Ook zorgt een hoger inkomen ervoor dat financiële tegenslagen beter opgevangen kunnen worden, waardoor mensen minder negatieve houdingen ten opzichte van de maatschappij en andere mensen kunnen hebben (Alesina & Ferrara, 2002; Helliwell, 2006). De financiële onzekerheidsreductie kan leiden tot minder stress en angst met betrekking tot financiële risico's (Colquitt et al., 2012; Hamamura, 2011), wat kan bijdragen aan een positievere kijk op de maatschappij en andere mensen (Salignac et al., 2021). Op deze manier is inkomen een mogelijke schakel in de relatie tussen werk en sociaal vertrouwen (Brandt et al., 2014; Putnam, 2000).

Ten tweede kan inkomen het verband beïnvloeden door te voorzien in de behoefte van erkenning en waardering. Sociale interpersoonlijke vergelijking op basis van inkomen speelt in dat geval een rol. Mensen vergelijken zichzelf met gelijkgestemden in termen van

inkomen en welvaart (Levrau, 2022). Als mensen het gevoel hebben dat zij in vergelijking met gelijkgestemden een lager inkomen hebben, kan dit leiden tot een gevoel van onzekerheid door een gebrek aan erkenning en waardering (minder prestige, status, succes en respect) en meer aanleg tot sociaal wantrouwen (Brandt et al., 2014; Brandt & Henry, 2012).

Ten derde biedt een hoger inkomen door werk meer hulpbronnen om te voorzien in de behoefte van sociaal contact en kan daarmee sociaal vertrouwen positief beïnvloeden. Een hoger inkomen geeft mensen namelijk meer mogelijkheden om tijd, middelen en toegang tot sociale activiteiten te hebben (Dunn et al., 2012). Dit vergemakkelijkt het voorzien in de behoefte van sociaal contact en het verbreden van het netwerk, omdat mensen meer kansen hebben om anderen te ontmoeten, nieuwe vriendschappen te sluiten, bestaande relaties te versterken en deel te nemen aan sociale interacties met andere groepen. Hierdoor wordt een toename van sociaal vertrouwen gefaciliteerd (Putnam, 2000; Stolle & Rochon, 1998). Op basis van de bovenstaande mechanismen volgt hieruit de tweede hypothese:

Hypothese 2: Het effect van werken op vertrouwen in onbekenden kan deels worden verklaard doordat mensen die werken een hoger inkomen en daardoor meer vertrouwen hebben.

Controlevariabelen

Verschillende andere variabelen kunnen samenhangen met sociaal vertrouwen. Deze alternatieve verklaringen dienen onderzocht te worden om tot rigide analyses met meer sluitende resultaten te komen.

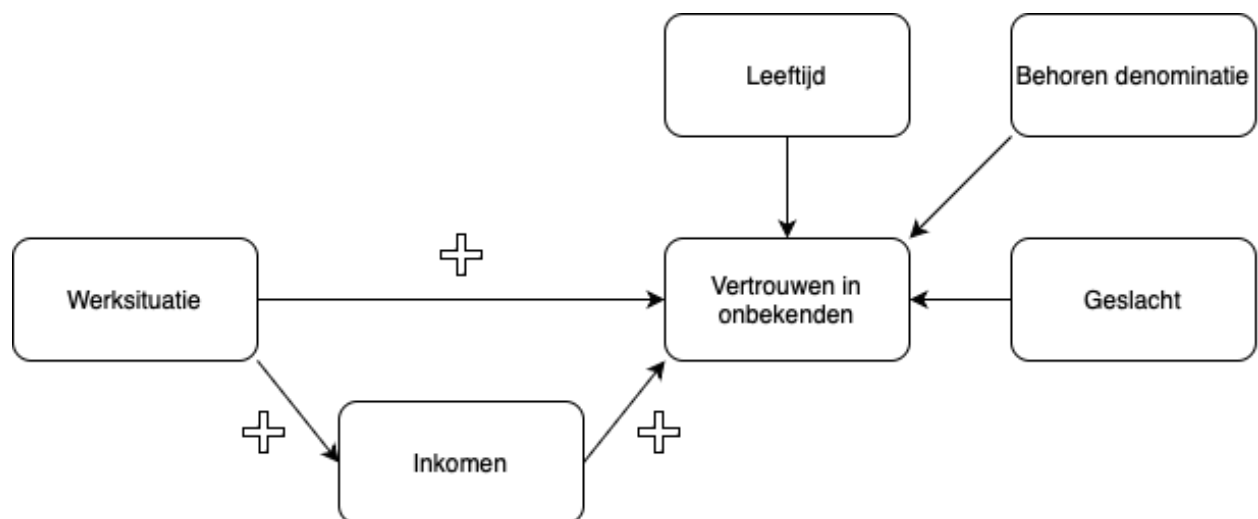
Allereerst kan geslacht een effect hebben op sociaal vertrouwen, omdat vrouwen doorgaans meer sociaal vertrouwen hebben dan mannen (Furumo en Pearson, 2007). In overeenkomst toonden Buchan et al. (2008) aan dat vrouwen meer vertrouwen hadden in hun onbekende medespelers in een spel en meer geneigd waren om samen te werken dan mannen. Een mogelijke verklaring voor de hogere mate van sociaal vertrouwen onder vrouwen is omdat vrouwen meer verzorgend zijn en meer empathisch vermogen hebben dan mannen (Baron-Cohen & Wheelwright, 2001). Mensen die meer empathisch vermogen hebben kunnen zich beter inleven in anderen en zijn vaker bereid om andere mensen te helpen (Baron-Cohen & Wheelwright, 2004). Mensen met een hoger empathisch vermogen hebben over het algemeen een meer positieve verwachting over het gedrag van anderen, wat kan bijdragen aan een hogere mate van sociaal vertrouwen.

Ook leeftijd kan invloed hebben op de mate van sociaal vertrouwen. Uit onderzoek blijkt dat er een positieve verband bestaat tussen leeftijd en sociaal vertrouwen. Levenservaring kan namelijk een rol spelen bij het opbouwen van sociaal vertrouwen. Individuen met meer levenservaring hebben diverse sociale interacties en relaties ervaren. Door deze interacties hebben ouderen meer ervaringen opgedaan, die bijdragen aan het ontwikkelen van vertrouwen in de bredere samenleving, inclusief sociaal vertrouwen (Lin et al., 2002). Deze ervaringen kunnen hen in staat stellen om patronen van betrouwbaar gedrag te herkennen en te eventueel te vertrouwen op goede intenties van anderen.

Tot slot zal gecontroleerd worden voor denominatie, omdat religieuzen mogelijk meer sociaal vertrouwen hebben. Saroglou en Pichon (2009) toonden een positieve samenhang tussen religie en sociaal vertrouwen aan. Individuen met een sterkere betrokkenheid en naleving van een geloof hadden over het algemeen meer sociaal vertrouwen (Saroglou & Pichon, 2009). Behoren tot een denominatie kan namelijk dienen als een bron van normen, waarden en sociale cohesie, wat sociaal vertrouwen kan bevorderen.

In figuur 2 is het onderzoeksmodel met daarin de afhankelijke variabele vertrouwen in onbekenden, de onafhankelijke variabele werksituatie, de mediator inkomen en de controlevariabelen weergegeven.

Figuur 2: conceptueel model van het onderzoek

Methoden

In dit hoofdstuk zal worden ingegaan op de methodologie van het onderzoek. Hierbij zal aandacht besteed worden aan de gebruikte data, de respondenten, de onderzoeksopzet, de operationalisatie van de variabelen en de analyseopzet.

Deelnemers en onderzoeksdesign

Voor dit onderzoek zal ik gebruik maken van data van de EVS (European Values Study). De EVS is een internationaal onderzoeksprogramma waarbij sinds 1981 onderzoek wordt gedaan naar de waarden en houdingen van Europese burgers ten aanzien van verschillende thema's. De hoofdthema's hierbij zijn werk, familie, religie en politiek & maatschappij. Het onderzoek wordt om de negen jaar gehouden en is sinds 1981 vijf keer herhaald. Voor deze analyse zal ik gebruik maken van de meest recente data van de EVS uit 2017. Het onderzoek uit 2017 bevat 37 landen en meer dan 33000 respondenten. Voor mijn onderzoek zal ik gebruik maken van de in Nederland verzamelde data. Het is dus noodzakelijk om een selectie te maken uit gehele steekproef.

In Nederland heeft de dataverzameling plaatsgevonden van 31-08-2017 tot 28-02-2017. De doelpopulatie van de EVS in Nederland bestond uit 13.947.483 mensen. Deze mensen zijn 18 jaar of ouder, woonden niet in een instelling en stonden ingeschreven in het nationale register. Uit deze doelpopulatie is een is een steekproef getrokken door uit het nationale register een gestratificeerde enkelvoudige aselechte steekproef te trekken. In Nederland zijn er 4011 mensen benaderd om deel te nemen aan het onderzoek en is gebruik gemaakt van een *mixed-mode-strategy*. Dit houdt in dat er voor de interviews gebruik is gemaakt van *Computer-assisted personal interviewing methode (CAPI)* en van de *Computer Aided Web Interviewing methode (CAWI)*. Respondenten konden niet vrij kiezen voor een van de twee onderzoeksmethoden.

De CAPI methode is interviewstijl waarbij een getrainde interviewer een face-to-face interview afneemt met behulp van een computer of tablet. Deze methode wordt het meest gebruikt door de EVS. Het onderzoeksteam beschikte over 53 interviewers die allemaal een training vooraf kregen. Alle respondenten in de CAPI groep kregen een uitnodigingsbrief en een brochure met informatie over het onderzoek. Ook konden ze een helpdesk bellen of mailen bij vragen. Als beloning kregen alle respondenten een cadeaukaart van vijf euro bij de uitnodigingsbrief. Bij het succesvol afronden van het interview kreeg de respondent nog een cadeaukaart van tien euro. De onderzoekers kregen op driekwart van de dataverzameling de mogelijkheid om respondenten een cadeaukaart van twintig euro te geven wanneer dat

nodig was voor medewerking aan het onderzoek. Bij de CAPI methode zijn 1496 mensen benaderd voor een interview. Uiteindelijk hebben 686 mensen de vragenlijst succesvol doorlopen. Het responspercentage bij de CAPI methode is 47,6 procent. De voornaamste redenen van non-respons waren weigering (575) en geen contact na vier bezoeken (96).

De CAWI methode is gebruikt op de responsgraad te verhogen. Bij deze methode kregen respondenten zelf de mogelijkheid om de vragenlijsten in te vullen.

Deze methode werd in zeven landen gebruikt waaronder Nederland. Respondenten kregen in Nederland een uitnodiging via de email om deel te nemen aan het onderzoek. Deze vragenlijsten hadden een matrix design. Dit betekent dat de vragenlijst uit twee delen bestond en dat de respondent het eerste deel van de vragen moest invullen alvorens de respondent het tweede deel kreeg. Er werden twee herinneringsmails gestuurd aan mensen die de vragenlijst nog niet hadden ingevuld. Vooraf werden er geen brieven of brochures met uitleg opgestuurd, maar er was wel een telefonische helpdesk voor vragen. De respondenten waren onderdeel van het LISS panel en kregen bij een succesvolle afronding van de vragenlijst een beloning van vijftien euro per uur. Via het LISS panel zijn er in totaal 2515 mensen benaderd voor het invullen van de vragenlijsten via de mail. Uiteindelijk hebben er 2034 mensen gehoor aan gegeven. Het responspercentage bij de CAWI methode is 80,87 procent. De voornaamste redenen van non-respons was weigering (462). Het responspercentage voor de vragenlijsten via de mail was hoger in Nederland dan in andere landen, dit komt doordat de respondenten onderdeel waren van het LISS panel. De vragenlijsten van de EVS zijn getoetst aan de voorschriften voor gegevensbescherming in Nederland en antwoorden van respondenten zijn geanonimiseerd. Ook is er voor deelname aan het onderzoek toestemming gevraagd aan de respondenten.

De data die ik voor het onderzoek gebruikt heb bestaat uit de gegevens van 2404 Nederlandse respondenten. Voor een aantal variabelen is het responspercentage lager omdat niet elke respondent elke vraag heeft beantwoord. In dit onderzoek zijn vertrouwen in onbekenden, werksituatie, inkomen en de controlevariabelen geslacht, behoren tot een denominatie en leeftijd gebruikt. Zo heeft inkomen 400 missende waarden en werksituatie 394 missende waarden. Als alle variabelen in dit onderzoek gezamenlijk bekeken worden blijven er in totaal 1946 geldige respondenten over.

Operationalisatie

Het concept dat in dit onderzoek centraal staat is sociaal vertrouwen, dit is gemeten aan de hand van de afhankelijke variabele *vertrouwen in onbekenden*. Bij deze variabele is het vertrouwen in onbekenden gemeten met de vraag "in welke mate vertrouwt u mensen die u voor het eerst ontmoet?". De antwoordopties waren 1=vertrouw volledig, 2=vertrouw

enigszins, 3=vertrouw in mindere mate en 4=vertrouw helemaal niet. Deze variabele is gehercodeerd tot een binaire variabele met 0=geen vertrouwen (bestaande uit 3=vertrouw in mindere maten en 4=vertrouw helemaal niet) en 1= wel vertrouwen (bestaande uit 1=vertrouw volledig en 2=vertrouw enigszins). Respondenten konden ook aangeven de vraag niet te willen beantwoorden of het antwoord op de vraag niet te weten. Deze antwoorden gelden als missende waarden.

De onafhankelijke variabele in dit onderzoek is *werksituatie*. Met deze variabele is gevraagd naar de werksituatie van een respondent. De vraag is “Heeft u op dit moment betaald werk of niet?”. De respondenten konden vervolgens kiezen uit tien antwoordopties. De antwoordopties waren 1=30 uur per week of meer, 2=minder dan 30 uur per week, 3=zelfstandig, 4=militaire dienst, 5=gepensioneerd, 6=huisman/huisvrouw en geen betaald werk, 7=student, 8=werkloos, 9=arbeidsongeschikt en 10=anders. Verder konden de respondenten geen antwoord en weet niet invullen in de vragenlijst. Voor het onderzoek is er een selectie gemaakt op basis van wel of geen werk. Dit omdat het hebben van werk in de theorie leidt tot meer vertrouwen in onbekenden. Hiervoor is een nieuwe variabele *werksituatie_binair* gemaakt met 0=geen werk (bestaande uit 5=gepensioneerd, 6=huisman/huisvrouw en geen betaald werk, 7=student, 8=werkloos en 9=arbeidsongeschikt) en 1=wel werk (bestaande uit 1=30 uur per week of meer, 2=minder dan 30 uur per week, 3=zelfstandig en 4=militaire dienst). De antwoorden geen antwoord, weet niet en 10=anders zijn gehercodeerd als missende waarden.

De mediator in dit onderzoek is *inkomen*. De vraag is “Hier is een lijst met inkomens en we zouden graag willen weten in welke categorie uw huishouden valt.” De respondenten konden aangeven wat ze ongeveer wekelijks/maandelijks/jaarlijks verdienen. De antwoordopties liepen van 1 tot 10, waarbij 1=1133 euro of minder per maand en 10=5125 of hoger per maand. Respondenten konden ook kiezen uit geen antwoord en weet niet. Aan de inkomenscategorieën zijn geen aanpassingen gedaan. De antwoorden geen antwoord en weet niet zijn gehercodeerd als missende waarden. Voor inkomen als mediator is gekozen omdat het effect van werken op vertrouwen in de theorie gaat via inkomen. Het wel of niet hebben van werk is immers een goede voorspeller voor het inkomen.

De controlevariabele *leeftijd* is gemeten met de vraag “Wat is uw geboortejaar?”. Respondenten konden vervolgens hun geboortejaar invullen, ook geen antwoord en weet niet waren mogelijke antwoordopties. De onderzoekers van de EVS hebben ervoor gekozen om iedereen die ouder is dan 82 jaar te noteren als 82. De variabele *leeftijd* heeft geen missende waarden. De controlevariabele *geslacht* is gemeten door naar het geslacht van de respondent te vragen. De antwoordopties waren 1=man en 2=vrouw. Respondenten konden ook geen antwoord en weet niet invullen. Deze variabele is gehercodeerd als 0= vrouw en 1=man. De variabele *geslacht* heeft geen missende waarden. De laatste controlevariabele is

het al dan niet behoren tot een religieuze denominatie. Dit is gemeten met de vraag “Rekent u zichzelf tot een godsdienst?”. De respondenten konden 1=ja of 2=nee invullen. Deze variabele is gehercodeerd naar 0=niet en 1=wel. De antwoorden geen idee en geen antwoord zijn als missende waarden beschouwd.

Analyseopzet

In dit onderzoek zal eerst de univariate verdeling van de variabelen geanalyseerd worden. Vervolgens zal de bivariate samenhang tussen de variabelen geanalyseerd worden. Daarna worden de onderzoeksvraag en de hypothesen getoetst doormiddel van logistische en lineaire regressie. Deze analyse bevat vijf modellen. De eerste drie modellen worden geschat met logistische regressie. Dit omdat de afhankelijke variabele binair is. Model 3a en 3b worden geschat met lineaire regressie. Dit omdat de afhankelijke variabele continue is.

Het eerste model bestaat uit de afhankelijke variabele vertrouwen in onbekenden en de controlevariabelen geslacht, leeftijd en behoren tot een denominatie. Met dit model is het effect van de controlevariabelen op de afhankelijke vertrouwen in onbekenden variabele zichtbaar. Het tweede model bestaat uit de afhankelijke variabele vertrouwen in onbekenden, de onafhankelijke variabele werksituatie en de controlevariabelen. Dit model toetst de eerste hypothese.

Model 3a bestaat uit de afhankelijke variabele inkomen en de controlevariabelen. Met dit model is het effect van de controlevariabelen op de afhankelijke variabele inkomen zichtbaar. Model 3b bestaat uit de afhankelijke variabele inkomen, de onafhankelijke variabele werksituatie en de controlevariabelen. Met dit model onderzoek ik of werksituatie een effect heeft op inkomen. Met model 3b wordt een deel van het mediatie effect getoetst.

Het vierde model bestaat uit de afhankelijke variabele vertrouwen in onbekenden, de onafhankelijke variabele werksituatie, de mediërende variabele inkomen en de controlevariabelen. Dit model kan ook deels antwoord geven op de tweede hypothese. Door het verschil in effecten te bekijken voor werksituatie in model twee en vier is het mogelijk om te kijken of inkomen een effect heeft.

Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van het onderzoek besproken worden. Eerst zullen de univariate en bivariate statistieken besproken worden. Vervolgens worden de verschillende modellen besproken en de hypothesen getoetst. Bij het resultatenhoofdstuk horen ook Bijlage 2 en Bijlage 3. In deze bijlagen staan alle analyses en modevaluaties.

Univariatie resultaten

In tabel 1 zijn de verdelingen van de variabelen in het onderzoek weergegeven.

De afhankelijke variabele vertrouwen in onbekenden geeft weer dat 77,9% van de respondenten vertrouwen heeft in onbekenden. De meeste mensen in Nederland hebben vertrouwen in een onbekende ander. Wanneer we in tabel 1 naar de binaire variabele werksituatie kijken, zien we dat 52,9% van de respondenten werk heeft. Dit is lager dan in de Nederlandse populatie, waar 72,9% van de 15 tot 75-jarigen werk heeft (CBS, z.d.). Dit komt waarschijnlijk door het aantal gepensioneerden in dit onderzoek. Wanneer we naar de continue variabele inkomen kijken, zien we dat respondenten een gemiddeld inkomen hebben van 5,76 ($SD=2,81$). Dit komt overeen met een inkomen van tussen de 2433 en 2883 euro per maand. Wat verder opvalt is dat er sprake is van een hoge standaardafwijking. Hieraan is te zien dat er onder de respondenten grote inkomensverschillen zijn.

Verder zien we in tabel 1 de controlevariabelen. Te zien is dat 61,6% van de respondenten behoort tot een religieuze denominatie en 38,4% niet. De respondenten bestaan uit 51,4% vrouwen en 48,6% mannen. Tot slot is te zien dat de gemiddelde leeftijd van de respondenten 53,25 jaar is ($SD=17,17$). De gemiddelde leeftijd in de populatie is iets lager met 42,4 jaar (CBS, 2023). Dit komt waarschijnlijk omdat mensen onder de 18 jaar niet mee hebben gedaan aan het onderzoek van de EVS.

Tabel 1: univariate verdelingen van de variabelen (n=1946)

Variabele	Gemiddelde (SD) ^a	Minimum	Mediaan	Maximum
Vertrouwen in onbekenden (0= geen; 1= wel)	22,1% geen 77,9% wel	0		1
Werksituatie (0= geen werk; 1= wel werk)	47,1% geen 52,9% wel	0		1
Inkomen	5,76 (2,81)	1	6	10
Behoren denominatie (0= niet; 1= wel)	61,6% niet 38,4% wel	0		1
Geslacht (0= vrouw; 1= man)	51,4% vrouw 48,6% man	0		1
Leeftijd	53,25 (17,17)	18	55	82

^aCategorische variabelen zijn in percentages weergegeven.

Bivariate resultaten

In tabel 2 is de samenhang tussen de variabelen uit het onderzoek weergegeven. De samenhang tussen continue variabelen en tussen continue en binaire variabelen is geschat door middel van de Pearson correlatie. De samenhang tussen binaire variabelen is geschat doormiddel van de Cramer's V.

Allereerst zien we in tabel 2 dat er veel significante verbanden zijn tussen de variabelen. Verder hangt de afhankelijke variabele vertrouwen in onbekenden significant positief samen met inkomen ($r = 0,145$; $p < 0,001$). Een hoger inkomen gaat dus samen met meer vertrouwen in onbekenden, maar de samenhang is niet heel groot. Ook zien we dat leeftijd significant positief samenhangt met vertrouwen in onbekenden ($r = 0,163$; $p < 0,001$). Echter is deze samenhang ook niet heel groot.

Wanneer we kijken naar de werksituatie zie we dat deze variabele significant positief samenhangt met inkomen ($r = 0,309$; $p < 0,001$). Mensen met werk hebben waarschijnlijk meer inkomen. Ook is er een negatieve significante samenhang tussen werksituatie en leeftijd ($r = 0,538$; $p < 0,001$). Oudere mensen hebben waarschijnlijk geen werk. Verder valt op dat geslacht en inkomen positief significant samenhangen ($r = 0,139$; $p < 0,001$). Mannen hebben waarschijnlijk een hoger inkomen dan vrouwen, echter is de samenhang niet heel groot. Tot slot is te zien dat leeftijd significant positief samenhangt met behoren tot een denominatie (r

=0,171; $p < 0,001$). Een hogere leeftijd gaat samen met het behoren tot een religieuze denominatie.

Tabel 2: bivariate verdelingen van de variabelen ($n=1946$)

Variabele	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. Vertrouwen onbekenden	-					
2. Werksituatie	0,029 ^b	-				
3. Inkomen	0,145 ^{***a}	0,309 ^{***a}	-			
4. Behoren denominatie	0,023 ^b	0,138 ^{**b}	-0,081 ^{*a}	-		
5. Geslacht	0,017 ^b	0,032 ^b	0,139 ^{***a}	0,030 ^b	-	
6. Leeftijd	0,163 ^{***a}	0,538 ^{***a}	-0,029 ^a	0,172 ^{***a}	0,052 ^{*a}	-

* Significant bij tweezijdige $p < 0,05$, ** significant bij tweezijdige $p < 0,01$, ^a berekend met Pearson correlatie, ^b berekend met Cramer's V (samenhang op basis van de Cramer's V kan geen richting aangeven).

Modevaluatie

Om gegronde conclusies te trekken op basis van de resultaten wordt er naar de betrouwbaarheid van het model gekeken. Dit wordt gedaan door te kijken naar de modelfit, assumptie(s), uitbijters en invloedrijke punten. Eerst zal het logistische model besproken worden, dan het lineaire model en tot slot multicollineariteit. Een volledige analyse van de modevaluatie is te zien in Bijlage 3.

Modevaluatie logistische regressie

Wanneer er naar de fit van de modellen gekeken wordt, is te zien dat het model beter wordt door het toevoegen van nieuwe variabelen. In tabel 3 is te zien dat de Deviance in elk model afneemt ten opzichte van het vorige model. Door het toevoegen van de variabelen kan de kans op vertrouwen in onbekenden beter voorspeld worden. Zo is te zien dat het tweede model met werksituatie beter is dan het eerste model met alleen de controlevariabelen ($X^2=7,665$; $p=0,006$). De afname is voor alle modellen significant. Verder wordt met de

Hosmer en Lemeshow-toets gekeken of er aanwijzingen zijn voor een slecht passend model. Voor een goede fit mag deze toets niet significant zijn. In tabel 3 zien we dat de Hosmer en Lemeshow-toetsen niet significant zijn. Er is geen reden om aan te nemen dat het model een slechte fit heeft. Verder is er aangenomen dat de assumptie van onafhankelijke waarneming niet geschonden is, omdat de EVS een representatieve gestratificeerde steekproef heeft getrokken uit de Nederlandse populatie (zie Bijlage 3). Tot slot is bij het logistische model met de Leverage gekeken naar uitbijters. In de analyse zijn geen uitbijters gevonden die het model dusdanig beïnvloeden dat ze verwijderd moeten worden (zie Bijlage 3).

Modevaluatie lineaire regressie

De kwaliteit van het lineaire model is onderdeel van de mediatieanalyse. Wanneer er naar de fit van de regressiemodellen wordt gekeken, is te zien dat de fit redelijk is. In tabel 4 is te zien dat de verklaarde variantie 13,6% is ($R^2=0,136$). Dit betekent dat werksituatie een redelijke voorspeller is voor inkomen. De kwaliteit van het model neemt toe door het toevoegen van werksituatie ($F(1,1941)=252,54, p<0,001$). Het model met werksituatie kan een betere voorspelling maken dan het model met alleen de controlevariabelen. Vervolgens blijkt dat de assumpties van het lineaire model lichtelijk geschonden worden, maar niet zodanig er grote problemen zijn met de interpretatie van de resultaten (zie Bijlage 3). Tot slot zijn er gekeken naar cases die mogelijke uitbijters zijn (zie Bijlage 3). In de analyse zijn er geen cases die dusdanige uitbijters zijn dat ze uit de dataset moeten worden verwijderd.

Multicollineariteit

De multicollineariteit in deze analyse is gemeten met de variance inflation factor (VIF). Deze waarde geeft aan in hoeverre variabelen met elkaar overlappen. De VIF-waarden mogen niet te hoog zijn anders kunnen de effecten van het model een vertekend beeld geven. De laagste VIF-waarde in deze analyse is 1,038 en de hoogste VIF-waarde is 1,603. Over het algemeen hebben VIF-waarden die lager dan 2 zijn geen of nauwelijks effect op de kwaliteit van het model. In deze analyse is er dus sprake van weinig overlap tussen de variabelen en zal multicollineariteit niet tot problemen leiden.

Hypothesetoetsing

In het volgende onderdeel zullen de hypothesen worden getoetst. Dit wordt gedaan aan de hand van een logistisch regressie met drie modellen en een lineaire regressie met twee

modellen. Het eerste model en model 3a bevatten alleen de controlevariabelen. Het effect van werksituatie op inkomen wordt geschat met lineaire regressie in model 3b. De logistische regressieanalyse kan alleen inzicht geven of werksituatie en inkomen de *kans* op vertrouwen in onbekenden kan verhogen of verlagen. Op basis van de resultaten kunnen de eerder opgestelde hypothesen strikt genomen niet getoetst worden. Om deze reden zijn de hypothesen in de resultatenparagraaf opgesteld in termen van kansen (zie hieronder). Er zal worden getoetst met een significantieniveau van $\alpha=0,05$ en de resultaten zijn weergegeven in tabel 3 en 4.

Hypothese 1: Mensen die werken hebben een grotere kans op vertrouwen in onbekenden dan mensen die niet werken.

Hypothese 2: Het effect van werken op de kans op vertrouwen in onbekenden kan deels worden verklaard doordat mensen die werken een hoger inkomen hebben en daardoor meer vertrouwen hebben.

Werksituatie

In dit deel van de resultatenparagraaf zal het effect van werksituatie op vertrouwen in onbekenden getoetst worden. De eerste hypothese wordt bij dit deel getoetst.

Hypothese 1: Mensen die werken hebben een grotere kans op vertrouwen in onbekenden dan mensen die niet werken.

Wanneer we naar model 1 (tabel 3) kijken is te zien dat dit model alleen de controlevariabelen bevat en slechts dient als referentiemodel. In model 2 is te zien dat het hebben van werk de kans op vertrouwen in onbekenden verhoogt ($OR=1,423$; $p<0,001$). Het effect is significant, wat betekent dat de eerste hypothese wordt ondersteund. Het effect is alleen niet erg groot. Ter vergelijking: vrouwen die niet behoren tot een denominatie met werk en een gemiddelde leeftijd (53,25 jaar) hebben een kans van 82,5% op vertrouwen in onbekenden. Terwijl vrouwen die niet behoren tot een denominatie zonder werk en met een gemiddelde leeftijd hebben een kans van 76,9% op vertrouwen in onbekenden. Kortom, mensen met werk hebben een grotere kans op vertrouwen in onbekenden. Opvallend is dat de samenhang tussen het hebben van werk en vertrouwen zonder rekening te houden met de andere variabelen in het model nihil. In de regressieanalyse, waarin rekening wordt gehouden met de controlevariabelen is zichtbaar dat mensen die werken een grotere kans

hebben op vertrouwen. Dit verschijnsel wordt veroorzaakt door de variabele leeftijd, leeftijd hangt namelijk zowel samen met sociaal vertrouwen als met het hebben van werk.

Inkomen

Vervolgens zal worden gekeken of inkomen een deel van het gevonden effect van werksituatie op vertrouwen in onbekenden kan verklaren. De hypothese die getoetst wordt, is hypothese 2.

Hypothese 2: Het effect van werken op de kans op vertrouwen in onbekenden kan deels worden verklaard doordat mensen die werken een hoger inkomen hebben en daardoor meer vertrouwen hebben.

Wanneer we naar model 3b (tabel 4) kijken, zien we dat werksituatie een positief significant effect heeft op inkomen ($b=2,245$; $p<0,001$). Mensen met werk hebben een hoger inkomen dan mensen die geen werk hebben. Vervolgens is in model 4 (tabel 3) te zien dat inkomen een positief significant effect heeft op vertrouwen in onbekenden ($OR=1,137$; $p<0,001$). Verder is te zien dat de helling van werksituatie behoorlijk is gedaald van 0,353 ($p<0,006$) naar 0,048 ($p=0,730$) wanneer inkomen aan het model wordt toegevoegd. Deze daling is behoorlijk en de helling van werksituatie is in model 4 ook niet meer significant. De betrouwbaarheidsintervallen van de helling van werksituatie uit model 2 en model 4 overlappen minder dan de helft ((model 2: 1,11;1,83); (model 4: 0,80;1,38)). Dit betekent dat het effect van werksituatie op vertrouwen in onbekenden deels verklaard kan worden door inkomen. Hiermee is ondersteuning gevonden voor het mediërende effect en voor de tweede hypothese. Kortom, het effect van werken op vertrouwen in onbekenden kan waarschijnlijk deels worden verklaard doordat mensen die werken een hoger inkomen hebben en daardoor meer vertrouwen hebben.

Controlevariabelen

Wanneer we in model 1 (tabel 3) naar de controlevariabelen kijken, zien we dat leeftijd de kans op vertrouwen in onbekenden verhoogt ($OR=1,024$; $p<0,001$). Geslacht ($OR=0,877$; $p=0,236$) heeft een negatief niet significant effect op de kans op vertrouwen in onbekenden. Behoren denominatie ($OR=0,974$; $p=0,824$) heeft weinig invloed op vertrouwen in onbekenden. Geslacht wordt als enige beïnvloed door de andere variabelen. In model 4 (tabel 3) is te zien dat geslacht een negatief effect heeft op de kans op vertrouwen in

onbekenden ($OR=0,796$; $p=0,045$). Dit betekent dat mannen een lagere kans hebben om onbekenden te vertrouwen, gecontroleerd voor alle andere variabelen. Tot slot is in model 3a het effect van de controle variabelen op de afhankelijke variabele inkomen te zien. Geslacht heeft een significant effect op inkomen ($b=0,774$; $p<0,001$). Dit betekent dat mannen een hoger inkomen hebben dan vrouwen.

Tabel 3: Resultaten van een stapsgewijze logistische regressie met vertrouwen in onbekenden als afhankelijke variabele (n=1946)

	Model 1			Model 2			Model 4			VIF
	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	OR	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	OR	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	OR	
Constante	0,140 (0,176)	0,425	1,151	-0,290 (0,233)	0,213	0,748	-0,596 (0,241)	0,013	0,551	-
Behoren denominatie (0=niet; 1=wel)	-0,026 (0,116)	0,824	0,974	-0,008 (0,117)	0,943	0,992	0,036 (0,118)	0,764	1,036	1,038
Geslacht (0=vrouw; 1=man)	-0,132 (0,111)	0,236	0,877	-0,155 (0,112)	0,167	0,857	-0,228 (0,114)	0,045	0,796	1,024
Leeftijd	0,023 (0,003)	<0,001	1,024	0,028 (0,004)	<0,001	1,028	0,024 (0,004)	<0,001	1,024	1,479
Werksituatie (0=geen werk; 1=wel werk)				0,353 (0,128)	0,006	1,423	0,048 (0,138)	0,730	1,049	1,603
Inkomen							0,129 (0,022)	<0,001	1,137	1,160
<i>Deviance</i>	2002,596			1994,931			1958,426			
<i>X²-toets</i>	52,878	<0,001		7,665	0,006		36,505	<0,001		
<i>X² Hosmer en Lemeshow-toets</i>	7,970	0,436		10,081	0,259		7,241	0,511		

Tabel 4: Resultaten van een lineaire regressie met inkomen als afhankelijke variabele (n=1946)

	Model 3a		Model 3b	
	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	<i>p</i>
Constante	5,758 (0,212)	<0,001	2,742 (0,275)	<0,001
Behoren denominatie (0=niet; 1=wel)	-0,418 (0,131)	0,001	-0,317 (0,124)	0,011
Geslacht (0=vrouw; 1=man)	0,774 (0,126)	<0,001	0,641 (0,119)	<0,001
Leeftijd	-0,004 (0,004)	0,290	0,028 (0,004)	<0,001
Werksituatie (0=geen werk; 1=wel werk)			2,245 (0,141)	<0,001
R^2	0,026		0,138	
R^2 adjusted	0,024		0,136	
<i>F-change</i>	17,023	<0,001	252,540	<0,001

Conclusie en discussie

In dit hoofdstuk zal worden besproken welke hypothesen ondersteund worden en wat de bevindingen zijn op basis van de resultaten, wat de opmerkelijke onderzoeksresultaten zijn en welke beperkingen het onderzoek kent. Tot slot zal besproken worden wat de bredere implicaties zijn van de gevonden onderzoeksresultaten.

Conclusie

In dit onderzoek is onderzocht wat de invloed van het hebben van werk op sociaal vertrouwen is en in hoeverre dit verband door het inkomen van de respondenten verklaard kan worden. Met een logistische regressie is getoetst of werksituatie bepalend is voor de kans op sociaal vertrouwen. Ook is onderzocht of inkomen een deel van dit effect kan verklaren, om zo meer inzicht te krijgen in de onderliggende mechanismen. Hierbij stond de volgende vraag centraal: *'Welke rol speelt de werksituatie van een individu op het vertrouwen in onbekenden en in welke mate wordt dat effect beïnvloed door inkomen?'*. Om de onderzoeksvraag te beantwoorden zijn hypothesen opgesteld.

Uit de resultaten blijkt dat mensen die werken een grotere kans hebben op het hebben van sociaal vertrouwen dan mensen die niet werken, wanneer er rekening wordt gehouden met leeftijd, geslacht en denominatie. Hiermee wordt ondersteuning gevonden voor de eerste hypothese dat mensen die werken een grotere kans hebben op vertrouwen in onbekenden. Aan de hand van de literatuur werd deze verwachting ook opgesteld. Mensen die werken komen frequenter en met een breder netwerk van mensen uit andere groepen in aanraking en dit intergroepscontact kan leiden tot een hogere mate van sociaal vertrouwen (Hardin, 2002; Henrich et al., 2010). Ook andere studies impliceren het belang van werk op sociaal vertrouwen (Delhey & Newton, 2005; Putnam, 2000).

Verder blijkt dat het gevonden effect grotendeels verklaard kan worden doordat mensen die werken een hoger inkomen hebben. Hiermee wordt ondersteuning gevonden voor de tweede hypothese. Mensen die werken hebben een hoger inkomen en hebben daardoor een grotere kans op vertrouwen in onbekenden. Aan de hand van de literatuur werd deze verwachting ook opgesteld. Zo vonden Kirchler et al. (2014) dat mensen met een hoger inkomen meer sociaal vertrouwen hebben. Ook bleek uit de literatuur dat mensen met een hoger inkomen beter financiële tegenslagen kunnen opvangen, wat leidt tot een positiever wereldbeeld mede gekenmerkt door meer sociaal vertrouwen (Brandt et al., 2014). Inkomen blijkt daarmee een belangrijk element in het mechanisme tussen werk en sociaal vertrouwen.

Tot slot valt het effect van leeftijd op. Leeftijd heeft namelijk een positief effect op vertrouwen in onbekenden, waarbij mensen met een hogere leeftijd meer vertrouwen hebben. Dit is in lijn met de theorie. Ouderen hebben vaak een breder netwerk van sociale relaties opgebouwd, wat kan bijdragen aan hun vertrouwen in anderen (Lewis & Weigert, 1985). Daarbij heeft dit effect ook invloed op de relatie tussen het hebben van werk en sociaal vertrouwen. De samenhang tussen het hebben van werk en sociaal vertrouwen is namelijk zonder rekening te houden met de andere variabelen in het model nihil. In de regressieanalyse, waarin rekening wordt gehouden met de andere variabelen in het model, is zichtbaar dat mensen die werken een grotere kans hebben op sociaal vertrouwen. Dit verschijnsel wordt veroorzaakt door de variabele leeftijd, leeftijd hangt namelijk zowel samen met sociaal vertrouwen als met het hebben van werk. Naarmate de leeftijd stijgt, stijgt het sociale vertrouwen en daalt de werksituatie. Werksituatie daalt omdat in dit onderzoek gepensioneerden als niet-werkenden gezien worden. Door de gelijktijdige stijging van het sociale vertrouwen en de daling van de werksituatie wordt het effect van werksituatie op sociaal vertrouwen opgeheven. Het is daarom van belang om leeftijd op te nemen in het model, want door de controleren voor leeftijd wordt het verband tussen werk en vertrouwen zichtbaar.

Discussie

Dit onderzoek kent een aantal beperkingen die in acht genomen dienen te worden bij de interpretatie van de resultaten. Ook worden suggesties voor vervolgonderzoek gedaan. Allereerst is sociaal vertrouwen een ingewikkeld concept en mogelijk niet goed gemeten. Dit kan enerzijds komen door sociale wenselijkheid. Een deel van de respondenten werd namelijk face-to-face geïnterviewd en daarbij is de druk om sociaal wenselijke antwoorden te geven groter. Dit zou in het ergste geval kunnen leiden tot vertekende resultaten. Anderzijds is het onduidelijk hoe respondenten de vraag naar vertrouwen in onbekenden interpreteren, de vraag geeft namelijk geen context aan en is vrij breed. In vervolgonderzoek is het verstandig om meer vragen over vertrouwen toe te voegen.

Ten tweede kan een kanttekening geplaatst worden bij de operationalisering van werkenden en niet-werkenden en de doorwerking daarvan in de resultaten. In dit onderzoek zijn gepensioneerden en studenten meegenomen als niet-werkenden. Gepensioneerden wijken mogelijk af van niet-werkenden en zijn mogelijk al voorzien in bepaalde behoeften van Maslow's (1943) hiërarchie. Zo kunnen gepensioneerden financiële zekerheid hebben door eerder inkomen en zijn ze mogelijk al in contact gekomen met een breder sociaal netwerk tijdens de eventuele werkzame periode. Het verwijderen van alle gepensioneerden is overwogen, maar dit zou leiden tot exclusie van meer dan een derde van de data en een

grote groep in de maatschappij. Daarnaast waren in de EVS geen vragen gesteld over het werkverleden van mensen en waren andere controlevragen voor nauwkeurigere analyses niet mogelijk. Vervolgonderzoek zou kunnen vragen naar het werkverleden van mensen om nauwkeurigere analyses mogelijk te maken.

Ten derde kan uit de resultaten worden opgemaakt dat mensen die werk hebben een hoger inkomen hebben en daardoor meer vertrouwen hebben in onbekenden, maar een alternatieve verklaring is ook mogelijk. Het is mogelijk dat opleidingsniveau een alternatieve verklaring is. Opleiding is een voorspeller voor werk en inkomen, maar opleiding zou ook kunnen zorgen voor een breder wereldbeeld (Welch et al., 2005). In dit onderzoek is opleiding niet meegenomen, maar voor vervolgonderzoek zou het opnemen van opleiding in de modellen een goede toevoeging zijn.

Verder is aangenomen dat inkomen een continue variabele is, terwijl het in de gebruikte data een ordinale variabele is met tien categorieën. Dit is gedaan omdat de assumpties van het lineaire regressiemodel maar licht geschonden worden. Inkomen heeft ook een hogere non-respons dan andere variabelen. Dit komt mogelijk doordat mensen het niet wisten of omdat mensen de vraag naar hun inkomen te persoonlijk vinden en er daarom geen antwoord op wilden geven.

Tot slot heeft de EVS een representatieve steekproef getrokken uit de populatie, maar er kan sprake zijn van self-selection bias. Mensen met bepaalde karakteristieke kenmerken zijn mogelijk eerder geneigd om de vragenlijsten in te vullen, wat kan leiden tot structurele vertekeningen in de data door over-representatie van deze groepen en onder-representatie van andere groepen.

Gericht op de toekomst

Sociaal vertrouwen is essentieel voor het goed functioneren van een samenleving. Het is een belangrijke voorwaarde voor de samenwerking tussen mensen en vormt het fundament van de economie, organisaties en de politiek (Fukuyama, 1995; Hardin, 2002). Dit onderzoek toont het belang van werk en inkomen op sociaal vertrouwen aan. Werk zorgt ervoor dat mensen kunnen voorzien in een verscheidenheid aan behoeften en inkomen stelt mensen in staat om financiële tegenslagen op te vangen. Om het sociaal vertrouwen te vergroten is het van belang dat de overheid mensen stimuleert om deel te nemen aan het werkveld. Zo zou de overheid via instanties als het UWV niet-werkenden kunnen stimuleren om deel te nemen aan informele ontmoetingen met potentiële werkgevers. Ook zou de overheid een universeel basisinkomen kunnen overwegen zodat iedereen financiële zekerheid heeft. Tot slot is het sociaal vertrouwen in Nederland groot en behoort Nederland

tot de Europese top wat betreft sociaal vertrouwen (CBS, 2021). Ervoor zorgen dat mensen werk en een inkomen hebben kan eraan bijdragen dat het sociaal vertrouwen groot blijft.

Literatuurlijst

- Alesina, A., & La Ferrara, E. (2002). Who trusts others? *Journal of Public Economics*, 85(2), 207–234. [https://doi.org/10.1016/s0047-2727\(01\)00084-6](https://doi.org/10.1016/s0047-2727(01)00084-6)
- Allport, G. W. (1954). *The Nature of Prejudice*. <http://psycnet.apa.org/record/1954-07324-000>
- Barnay, T. (2016). Health, work and working conditions: a review of the European economic literature. *HAL open science*, 17(6), 693–709. <https://doi.org/10.1007/s10198-015-0715-8>
- Baron-Cohen, S., & Wheelwright, S. (2004). The Empathy Quotient: An Investigation of Adults with Asperger Syndrome or High Functioning Autism, and Normal Sex Differences. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 34(2), 163–175. <https://doi.org/10.1023/b:jadd.0000022607.19833.00>
- Baron-Cohen, S., Wheelwright, S., Hill, J. J., Raste, Y., & Plumb, I. (2001). The “Reading the Mind in the Eyes” Test Revised Version: A Study with Normal Adults, and Adults with Asperger Syndrome or High-functioning Autism. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 42(2), 241–251. <https://doi.org/10.1111/1469-7610.00715>
- Benson, S., & Dundis, S. (2003). Understanding and motivating health care employees: Integrating Maslow’s hierarchy of needs, training and technology. *Journal of Nursing Management*, 11(5), 315–320. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2834.2003.00409.x>
- Brandt, M. J., & Henry, P. (2012). Psychological defensiveness as a mechanism explaining the relationship between low socioeconomic status and religiosity. *International Journal for the Psychology of Religion*, 22(4), 321–332. <https://doi.org/10.1080/10508619.2011.646565>
- Brandt, M. J., Wetherell, G., & Henry, P. (2014). Changes in income Predict Change in Social Trust: A Longitudinal analysis. *Political Psychology*, 36(6), 761–768. <https://doi.org/10.1111/pops.12228>
- Buchan, N. R., Croson, R., & Solnick, S. J. (2008). Trust and gender: An examination of behavior and beliefs in the Investment Game. *Journal of Economic Behavior and Organization*, 68(3–4), 466–476. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2007.10.006>
- CBS. (2021). <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80518ned/table?ts=1580560520307>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Werkzaam*. Geraadpleegd op 12 mei 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-beroepsbevolking/werkzaam#:~:text=In%20het%20vierde%20kwartaal%20van,hoger%20dan%20het%20kwartaal%20ervoor.>

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2023, 1 januari). *Leeftijdsverdeling*. Geraadpleegd op 9 mei 2023, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/bevolking#:~:text=Gemiddeld%20zijn%20inwoners%20van%20Nederland%2042%2C3%20jaar%20oud>.
- Colquitt, J. A., LePine, J. A., Piccolo, R. F., Zapata, C. P., & Rich, B. L. (2012). Explaining the justice–performance relationship: trust as exchange deepener or trust as uncertainty reducer? *Journal of Applied Psychology, 97*(1), 1–15. <https://doi.org/10.1037/a0025208>
- Crowe, C. L., Domingue, B. W., Graf, G. H., Keyes, K. M., Kwon, D., & Belsky, D. W. (2021). Associations of loneliness and social isolation with health span and life span in the U.S. Health and Retirement Study. *The Journals of Gerontology: Series A, 76*(11), 1997–2006. <https://doi.org/10.1093/gerona/glab128>
- Delhey, J., & Newton, K. (2005). Predicting Cross-National Levels of Social Trust: Global Pattern or Nordic Exceptionalism? *European Sociological Review, 21*(4), 311–327. <https://doi.org/10.1093/esr/jci022>
- Dunn, J. B., Ruedy, N. E., & Schweitzer, M. E. (2012). It hurts both ways: How social comparisons harm affective and cognitive trust. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 117*(1), 2–14. <https://doi.org/10.1016/j.obhdp.2011.08.001>
- Falcone, R., & Castelfranchi, C. (2001). Social Trust: A Cognitive Approach. In *Springer eBooks* (pp. 55–90). https://doi.org/10.1007/978-94-017-3614-5_3
- Fukuyama, F. (1995). *Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperity*.
- Furumo, K., & Pearson, J. E. (2007). Gender-Based Communication Styles, Trust, and Satisfaction in Virtual Teams. *Journal of information, information technology, and organizations, 2*, 047–060. <https://doi.org/10.28945/138>
- Güth, W., Levati, M. V., & Ploner, M. (2008). Social identity and trust—An experimental investigation. *Journal of Socio-economics, 37*(4), 1293–1308. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2006.12.080>
- Hamamura, T. (2011). Social class predicts generalized trust but only in wealthy societies. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 43*(3), 498–509. <https://doi.org/10.1177/0022022111399649>
- Hardin, R. (2002). Trust and trustworthiness. *Choice Reviews Online, 40*(03), 40–1460. <https://doi.org/10.5860/choice.40-1460>
- Helliwell, J. F. (2006). Well-Being, Social Capital and Public Policy: What's New? *The Economic Journal, 116*(510), C34–C45. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2006.01074.x>
- Henrich, J., Ensminger, J., McElreath, R., Barr, A., Barrett, C., Bolyanatz, A., Cárdenas, J. C., Gurven, M., Gwako, E., Henrich, N., Lesorogol, C., Marlowe, F. W., Tracer, D. P.,

- & Ziker, J. P. (2010). Markets, Religion, Community Size, and the Evolution of Fairness and Punishment. *Science*, 327(5972), 1480–1484.
<https://doi.org/10.1126/science.1182238>
- Henry, P. (2009). Low-status Compensation: A theory for understanding the role of status in cultures of honor. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97(3), 451–466.
<https://doi.org/10.1037/a0015476>
- Henry, P. (2011). The role of stigma in understanding ethnicity differences in authoritarianism. *Political Psychology*, 32(3), 419–438. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2010.00816.x>
- Kirchler, E., Wetherell, G., & Henry, P. J. (2014). Changes in Income Predict Change in Social Trust: A Longitudinal Analysis. *Political Psychology*, 36(6), 761–768.
<https://doi.org/10.1111/pops.12228>
- Levrau, F. (2022). *Sociale gelijkheid. Een politiek-filosofische dissectie: In armoede en sociale uitsluiting* (Vols. 61–81).
<https://repository.uantwerpen.be/docstore/d:irua:15149>
- Lewis, J. D., & Weigert, A. J. (1985). Trust as a Social Reality. *Social Forces*, 63(4), 967–985. <https://doi.org/10.1093/sf/63.4.967>
- Lin, N., Cook, K. H., & Burt, R. S. (2002). Social Capital: Theory and Research. *Contemporary Sociology*, 31(1), 28. <https://doi.org/10.2307/3089402>
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
<https://doi.org/10.1037/h0054346>
- Pichon, I., & Saroglou, V. (2009). Religion and Helping: Impact of Target Thinking Styles and Just-World Beliefs. *Archive for the Psychology of Religion*, 31(2), 215–236.
<https://doi.org/10.1163/157361209x424466>
- Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: the collapse and revival of American community. *Choice Reviews Online*, 38(04), 38–2454. <https://doi.org/10.5860/choice.38-2454>
- Sabatini, F., Modena, F., & Tortia, E. (2013). Do cooperative enterprises create social trust? *Small Business Economics*, 42(3), 621–641. <https://doi.org/10.1007/s11187-013-9494-8>
- Salignac, F., Hanoteau, J., & Ramia, I. (2021). Financial Resilience: A Way Forward Towards Economic Development in Developing Countries. *Social Indicators Research*, 160(1), 1–33. <https://doi.org/10.1007/s11205-021-02793-6>
- Schmeets, H., & Exel, J. (2022). Vertrouwen in medemens en instituties voor en tijdens de pandemie. *Centraal Bureau voor de Statistiek*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2022/vertrouwen-in-medemens-en-instituties-voor-en-tijdens-de-pandemie?onepage=true>

- Smith, D. H. (2019). *Determinants of Individual Prosociality and of Collective Social Solidarity- Cohesion: A Literature Review*. BRILL.
- Stolle, D., & Rochon, T. R. (1998). Are All Associations Alike? *American Behavioral Scientist*, 42(1), 47–65. <https://doi.org/10.1177/0002764298042001005>
- Van Dijk, M. (2010, 15 september). *Het vertrouwen moet terug*. Trouw. <https://www.trouw.nl/nieuws/fukuyama-het-vertrouwen-moet-terug~bd8c2231/>
- Welch, M. J., Rivera, R. E. N., Conway, B., Yonkoski, J., Lupton, P. M., & Giancola, R. (2005). Determinants and Consequences of Social Trust*. *Sociological Inquiry*, 75(4), 453–473. <https://doi.org/10.1111/j.1475-682x.2005.00132.x>
- You, J. (2012). Social Trust: Fairness Matters More Than Homogeneity. *Political Psychology*, 33(5), 701–721. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2012.00893.x>

Bijlage 1

Afhankelijke variabele: vertrouwen in onbekenden

Oorspronkelijke variabele

De oorspronkelijke variabele in de dataset is v35, in de vragenlijst van de EVS is dit vraag Q8D. De gestelde vraag was: "Ik zou u nu willen vragen in welke mate u mensen van verschillende groepen vertrouwt. Kunt u voor elke groep aangeven of deze mensen 1=volledig vertrouwt, 2=een beetje vertrouwt, 3=eerder niet vertrouwt of 4=helemaal niet vertrouwt?" Respondenten konden ook nog -1=weet niet en -2=geen antwoord invullen.

Te zien dat 7 respondenten geen antwoord hebben op de vraag en 59 respondenten het antwoord op de vraag niet weten. Deze variabele is niet normaal verdeeld.

Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=v35
```

```
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE SKEWNESS  
SESKEW
```

```
/BARCHART FREQ
```

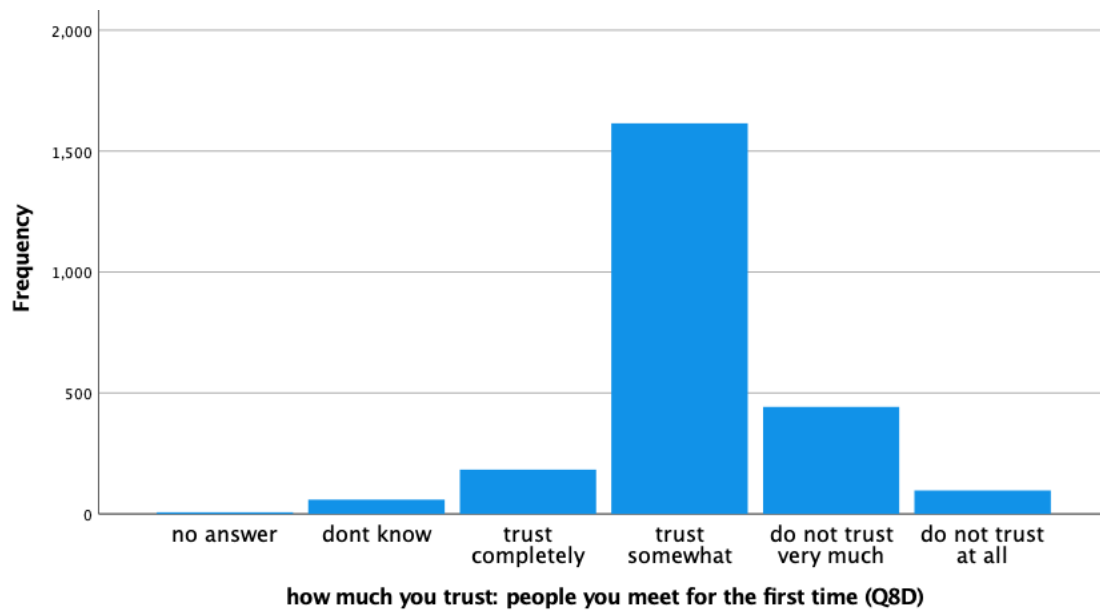
```
/ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 5: Univariate statistieken van de oorspronkelijke variabele vertrouwen in onbekenden.

Statistics		
how much you trust: people you mee		
N	Valid	2404
	Missing	0
Mean	2.10	
Median	2.00	
Mode	2	
Std. Deviation	.824	
Skewness	-1.128	
Std. Error of Skewness	.050	
Minimum	-2	
Maximum	4	

how much you trust: people you meet for the first time (Q8D)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no answer	7	.3	.3	.3
	dont know	59	2.5	2.5	2.7
	trust completely	183	7.6	7.6	10.4
	trust somewhat	1615	67.2	67.2	77.5
	do not trust very much	443	18.4	18.4	96.0
	do not trust at all	97	4.0	4.0	100.0
Total		2404	100.0	100.0	

Figuur 3: Histogram van de oorspronkelijke variabele vertrouwen in onbekenden.

Bewerkingen

De variabele is eerst gespiegeld waarbij een hoger getal meer vertrouwen aangeeft. De antwoorden weet niet en geen antwoord zijn gehercodeerd als missende waarden. Vervolgens is er een binaire variabele gemaakt van vertrouwen in onbekenden met 0=geen vertrouwen (bestaande uit 3=vertrouw in mindere maten en 4=vertrouw helemaal niet) en 1= wel vertrouwen (bestaande uit 1=vertrouw volledig en 2=vertrouw enigszins). Het maken van de binaire variabele is gedaan omdat het lineair analyseren van de originele variabele met de 4 niet mogelijk was. De assumpties van lineaire regressie waren geschonden. Door het maken van de binaire variabele is het mogelijk om een logistische regressie uit te voeren.

Syntax spiegelen:

```
RECODE v35 (4=1) (1=4) (2=3) (3=2) (-10 thru -1=SYSMIS) INTO  
Vertrouwen_onbekenden.  
EXECUTE.
```

Syntax binair maken:

```
RECODE Vertrouwen_onbekenden (1=0) (2=0) (3=1) (4=1) (ELSE=Copy) INTO  
Vertrouwen_onb_binair.  
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele

De uiteindelijke variabele bestaat uit 0=geen vertrouwen en 1=wel vertrouwen. Er zijn 549 mensen die geen vertrouwen hebben in onbekenden en er zijn 1798 mensen die wel vertrouwen hebben in onbekenden. Totaal zijn er 66 missende waarden.

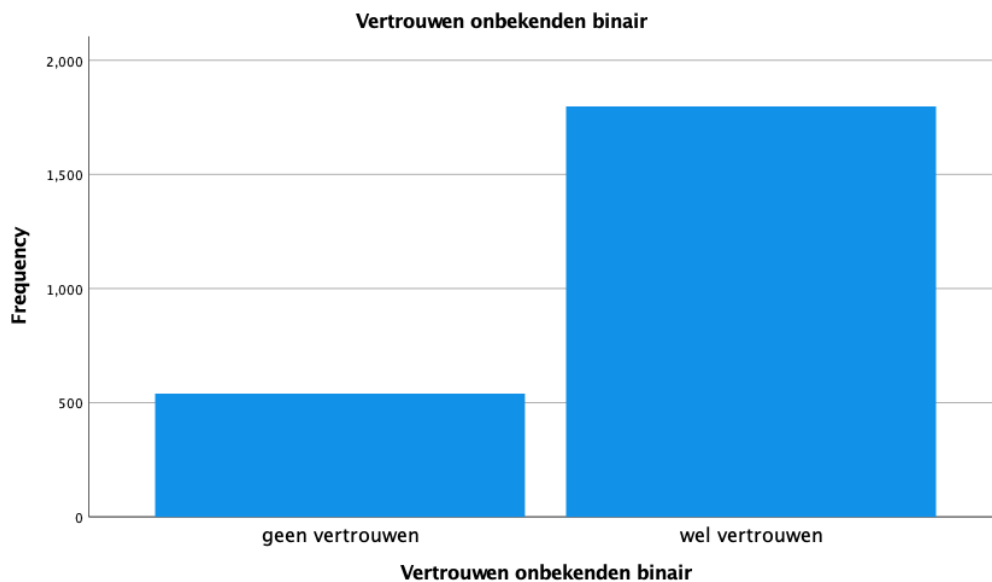
Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=Vertrouwen_onb_binair  
/BARCHART FREQ  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 5.1: Univariate statistieken van de uiteindelijke variabele vertrouwen in onbekenden.

Vertrouwen onbekenden binair					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	geen vertrouwen	540	22.5	23.1	23.1
	wel vertrouwen	1798	74.8	76.9	100.0
	Total	2338	97.3	100.0	
Missing	System	66	2.7		
Total		2404	100.0		

Figuur 3.1: Histogram van de uiteindelijke variabele vertrouwen in onbekenden.

Onafhankelijke variabele: werksituatie

Oorspronkelijke variabele

De oorspronkelijke variabele is v244 in de dataset en Q82 in de vragenlijst van de EVS heeft de volgende antwoordopties. 1=30 uur per week of meer, 2=minder dan 30 uur per week, 3=zelfstandig, 4=militaire dienst, 5=gepensioneerd, 6=huisman/huisvrouw en geen betaald werk, 7=student, 8=werkloos, 9=arbeidsongeschikt en 10=anders. Respondenten konden ook kiezen uit geen antwoord of weet ik niet.

Syntax:

FREQUENCIES VARIABLES=v244

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN MODE SKEWNESS
SESKEW

/BARChart FREQ

/ORDER=ANALYSIS.

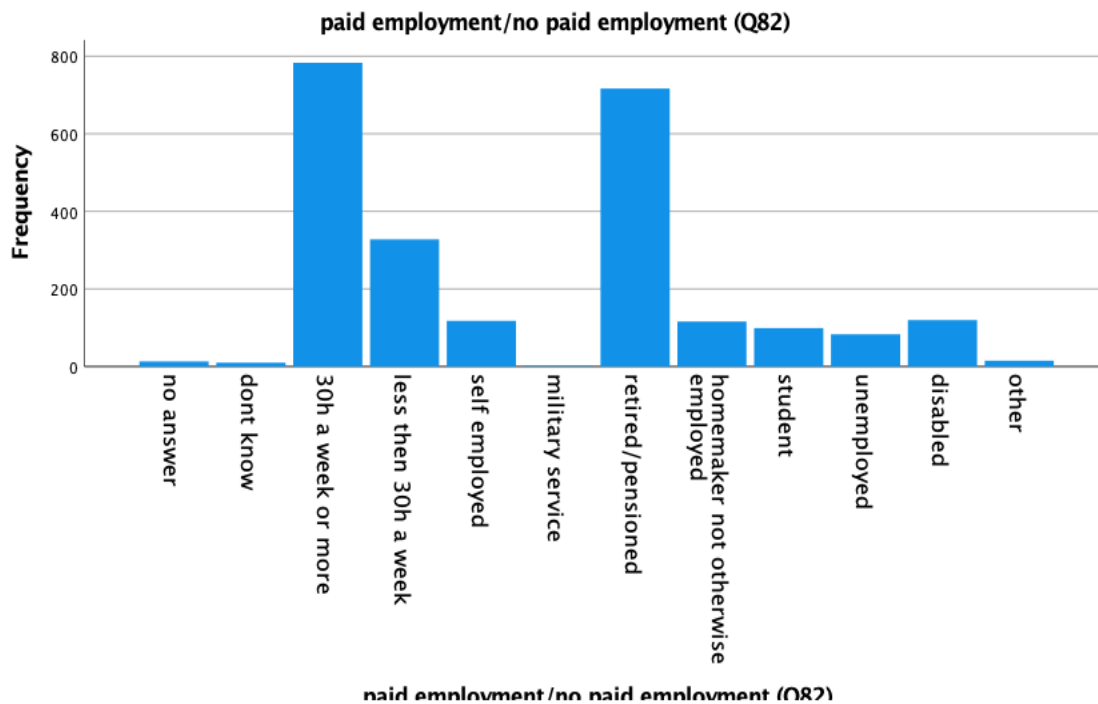
Tabel 6: Univariate statistieken van de oorspronkelijke variabele werksituatie.

Statistics		paid employment/no paid employment (Q82)			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
N	Valid	2404			
	Missing	0			
Mean		3.59			
Median		3.00			
Mode		1			
Std. Deviation		2.559			
Skewness		.482			
Std. Error of Skewness		.050			
Minimum		-2			
Maximum		10			

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no answer	13	.5	.5	.5
	dont know	10	.4	.4	1.0
	30h a week or more	783	32.6	32.6	33.5
	less then 30h a week	328	13.6	13.6	47.2
	self employed	118	4.9	4.9	52.1
	military service	2	.1	.1	52.2
	retired/pensioned	717	29.8	29.8	82.0
	homemaker not otherwise employed	116	4.8	4.8	86.8
	student	99	4.1	4.1	90.9
	unemployed	83	3.5	3.5	94.4
	disabled	120	5.0	5.0	99.4
	other	15	.6	.6	100.0
	Total	2404	100.0	100.0	

Figuur 4: Histogram van de oorspronkelijke variabele werksituatie.

Bewerkingen

De originele variabele is gehercodeerd naar een variabele met 2 categorieën.

Werksituatie_binair bestaat uit de categorieën 0=geen werk (bestaande uit 5=gepensioneerd, 6=huisman/huisvrouw en geen betaald werk, 7=student, 8=werkloos en 9=arbeidsongeschikt) en 1=wel werk (bestaande uit 1=30 uur per week of meer, 2=minder dan 30 uur per week, 3=zelfstandig en 4=militaire dienst). De antwoorden geen antwoord, weet niet en 10=anders zijn gehercodeerd als missende waarden

Syntax:

```
RECODE v244 (1=1) (2=1) (3=1) (4=1) (5=0) (6=0) (7=0) (8=0) (9=0)
(ELSE=SYSMIS) INTO Werksituatie_binair.
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele

De uiteindelijke variabele bestaat uit 0=geen werk en 1=wel werk.

Er zijn 1135 mensen die geen werk en er zijn 1231 mensen die wel werk hebben.

Totaal zijn er 38 missende waarden

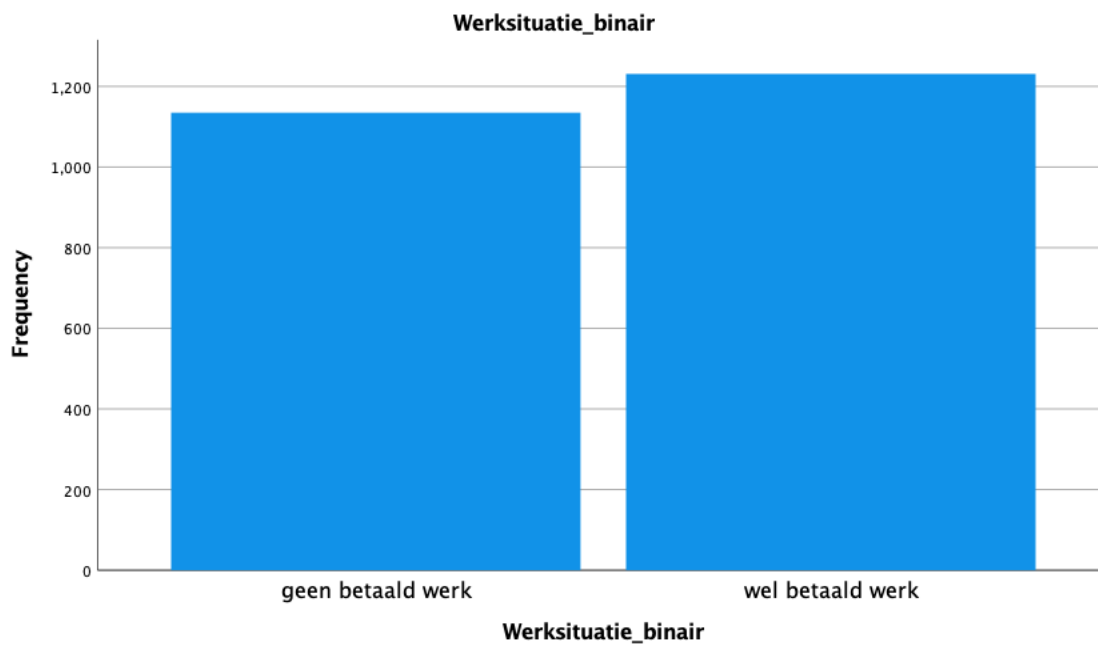
Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=Werksituatie_binair  
/BARCHART FREQ  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 6.1: Univariate statistieken van de uiteindelijke variabele werksituatie.

Werksituatie_binair					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	geen betaald werk	1135	47.2	48.0	48.0
	wel betaald werk	1231	51.2	52.0	100.0
	Total	2366	98.4	100.0	
Missing	System	38	1.6		
Total		2404	100.0		

Figuur 4.1: Histogram van de uiteindelijke variabele werksituatie.

Onafhankelijke variabele: inkomen

Oorspronkelijke variabele

De oorspronkelijke variabele inkomen is v261 in de dataset. In de vragenlijst van de EVS is dit vraag Q98. Met deze vraag is naar het inkomen van het huishouden gevraagd “Hier is een lijst met inkomens en we zouden graag willen weten in welke categorie uw huishouden valt, als u al het loon en salaris, pensioenen en ander inkomen dat binnen komt mee rekent. Geef alleen de letter van de categorie waar uw huishouden in valt nadat belastingen en andere zaken zijn afgetrokken”.

Respondenten konden kiezen uit 1=1133 of minder per maand 2=tussen de 1133 en 1475 per maand, 3=tussen de 1475 en 1758 per maand, 4=tussen de 1758 en 2083 per maand, 5=tussen de 2083 en 2433 per maand, 6=tussen de 2433 en 2883 per maand, 7=tussen de 2883 en 3400 per maand, 8=tussen de 3400 en 4067 per maand, 9=tussen de 4067 en 5125 per maand en 10=5125 of hoger, weet niet en geen antwoord. Ik heb hier de maand bedragen weergegeven, maar respondenten konden ook het inkomen per week of per jaar aankruisen.

Syntax:

FREQUENCIES VARIABLES=v261

/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN

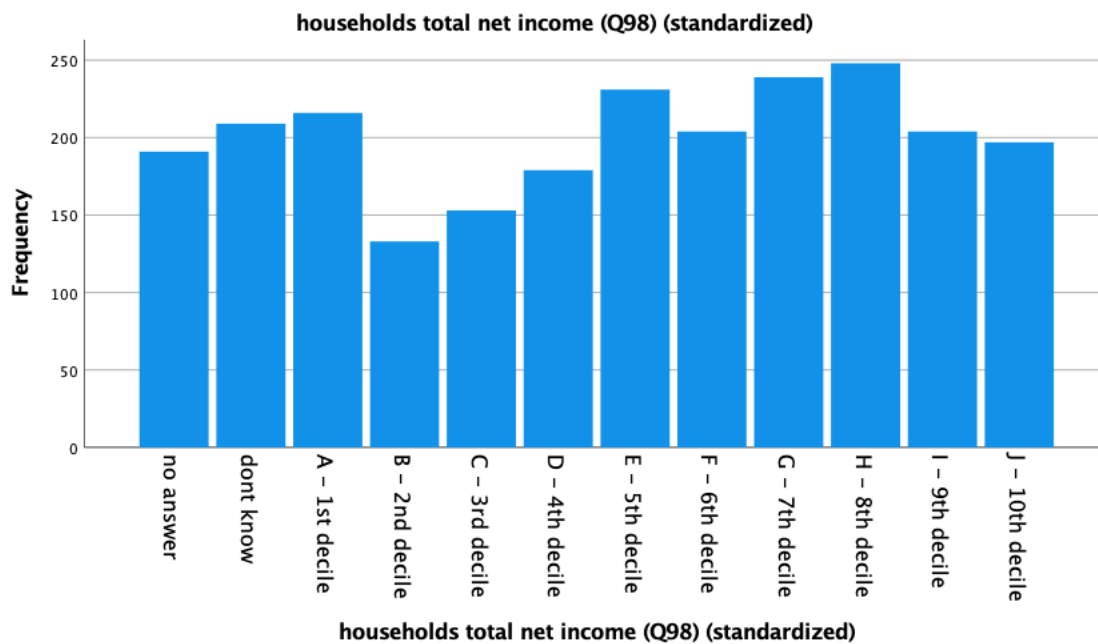
/BARCHART FREQ

/ORDER=ANALYSIS.

Tabel 7: Univariate statistieken van de oorspronkelijke variabele inkomen.

Statistics			households total net income (Q98) (standardized)			
households total net income (Q98) (st			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
N	Valid	2404				
	Missing	0				
Mean		4.54				
Median		5.00				
Mode		8				
Std. Deviation		3.728				
Skewness		-.293				
Std. Error of Skewness		.050				
Minimum		-2				
Maximum		10				
Valid	no answer		191	7.9	7.9	7.9
	dont know		209	8.7	8.7	16.6
	A - 1st decile		216	9.0	9.0	25.6
	B - 2nd decile		133	5.5	5.5	31.2
	C - 3rd decile		153	6.4	6.4	37.5
	D - 4th decile		179	7.4	7.4	45.0
	E - 5th decile		231	9.6	9.6	54.6
	F - 6th decile		204	8.5	8.5	63.1
	G - 7th decile		239	9.9	9.9	73.0
	H - 8th decile		248	10.3	10.3	83.3
	I - 9th decile		204	8.5	8.5	91.8
	J - 10th decile		197	8.2	8.2	100.0
	Total		2404	100.0	100.0	

Figuur 5: Histogram oorspronkelijke variabele inkomen.

Bewerkingen

Bij deze variabele zijn geen antwoorden en weet ik niet als missende waarden gehercodeerd. De overige categorieën zijn gelijk gebleven.

Syntax:

```
RECODE v261 (-10 thru -1=SYSMIS) (ELSE=Copy) INTO Inkomen.  
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele

De uiteindelijke variabele van inkomen heeft 2004 geldige waarnemingen. Door de antwoorden geen antwoord en weet ik niet als missende waarden te coderen zijn er 400 respondenten afgevallen. Deze respondenten worden dus als missende waarden meegenomen in het onderzoek.

Syntax:

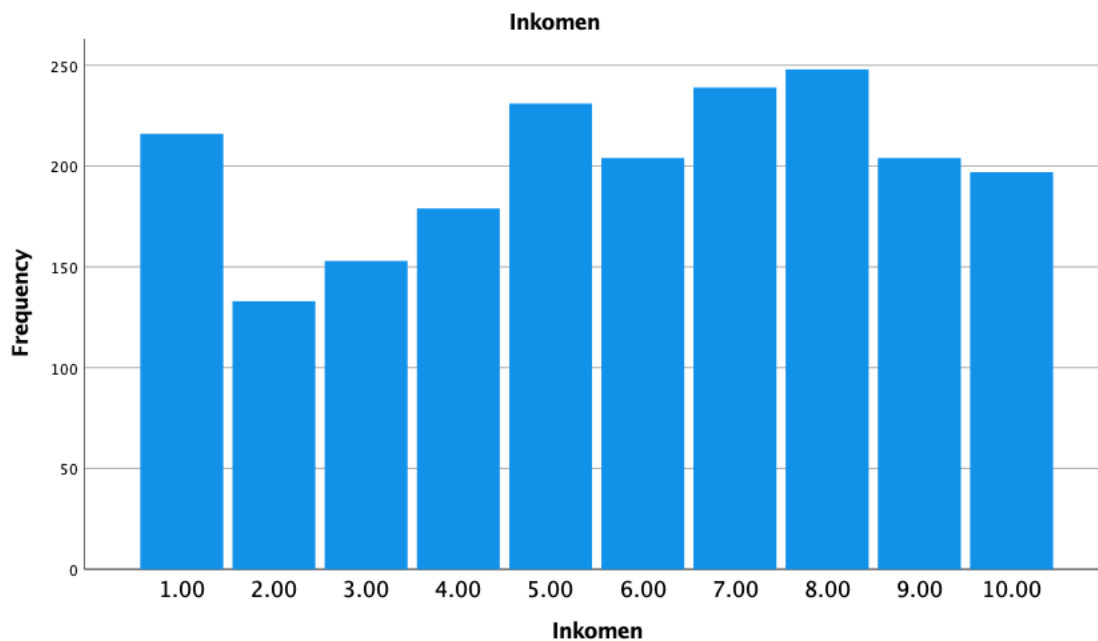
```
FREQUENCIES VARIABLES=Inkomen  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN  
/BARCHART FREQ  
/ORDER=ANALYSIS.
```


Tabel 7.1: Univariate statistieken uiteindelijke variabele inkomen.

Statistics			Inkomen				
Inkomen			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
N	Valid	2004	Valid	1.00	216	9.0	10.8
	Missing	400		2.00	133	5.5	6.6
Mean		5.7380		3.00	153	6.4	7.6
Median		6.0000		4.00	179	7.4	8.9
Mode		8.00		5.00	231	9.6	11.5
Std. Deviation		2.82043		6.00	204	8.5	10.2
Skewness		-.187		7.00	239	9.9	11.9
Std. Error of Skewness		.055		8.00	248	10.3	12.4
Minimum		1.00		9.00	204	8.5	10.2
Maximum		10.00		10.00	197	8.2	9.8
			Total		2004	83.4	100.0
			Missing	System	400	16.6	
			Total		2404	100.0	

Figuur 5.1: Histogram uiteindelijke variabele inkomen.

Controlevariabele: *geslacht*

Oorspronkelijke variabele

De oorspronkelijke variabele *geslacht* is variabele v225 in de dataset en vraag Q63 in de EVS vragenlijst. De codering is 1=man en 2=vrouw. Er waren geen missende waarden dus in totaal 2404 geldige observaties.

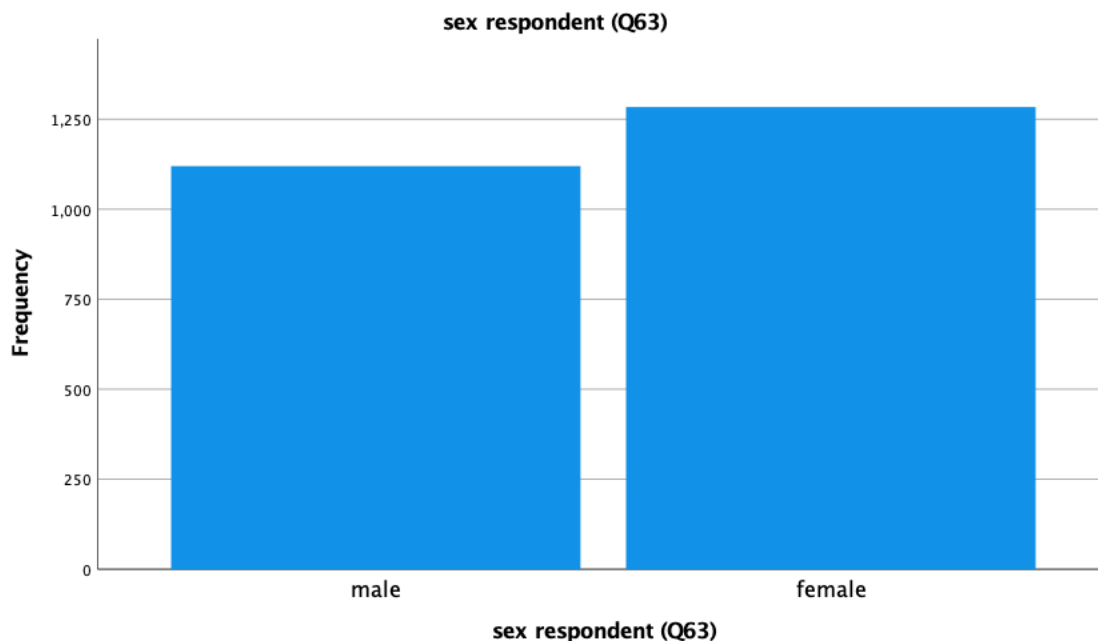
Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=v225  
/BARCHART FREQ  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 8: Univariate statistieken van de oorspronkelijke variabele *geslacht*.

sex respondent (Q63)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	male	1120	46.6	46.6	46.6
	female	1284	53.4	53.4	100.0
Total		2404	100.0	100.0	

Figuur 6: Histogram oorspronkelijke variabele *geslacht*.

Bewerkingen

Bij de variabele geslacht is gehercodeerd naar 0=vrouw en 1=man. Voor de zekerheid de waarden -10 tot en met -1 op missend gezet (dit zijn geen antwoord en weet niet categorieën).

Syntax:

```
RECODE v225 (1=1) (2=0) (-10 thru -1=SYSMIS) INTO Geslacht.  
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele

De uiteindelijk variabele heeft 2404 geldige observaties zonder missende waarden.

De variabele heeft codering 0=vrouw en 1=man.

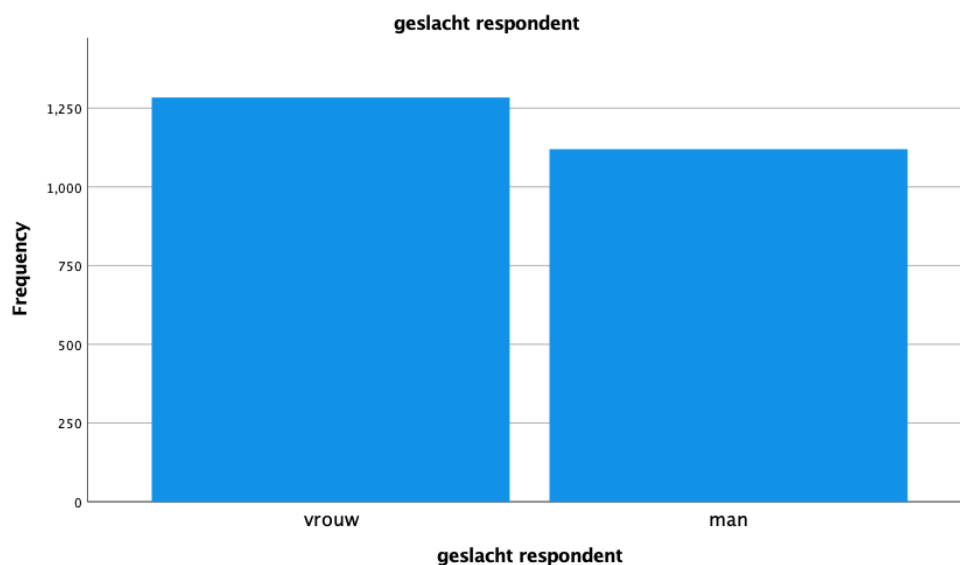
Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=Geslacht  
  /BARCHART FREQ  
  /ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 8.1: Univariate statistieken uiteindelijk variabele geslacht.

geslacht respondent					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	vrouw	1284	53.4	53.4	53.4
	man	1120	46.6	46.6	100.0
	Total	2404	100.0	100.0	

Figuur 6.1: Histogram uiteindelijk variabele geslacht.

Controlevariabele: leeftijd

Oorspronkelijke variabele

De variabele leeftijd heet oorspronkelijk *age* in de dataset. In de vragenlijst van de EVS is dit vraag Q64. De gestelde vraag is “Wat is uw geboorte jaar?”.

Respondenten konden hun geboortjaar, geen antwoord of weet niet invullen. Als een respondent ouder is dan 82 jaar wordt een respondent alsnog genoteerd als 82. Dit heeft te maken met het anonimiseren van de data.

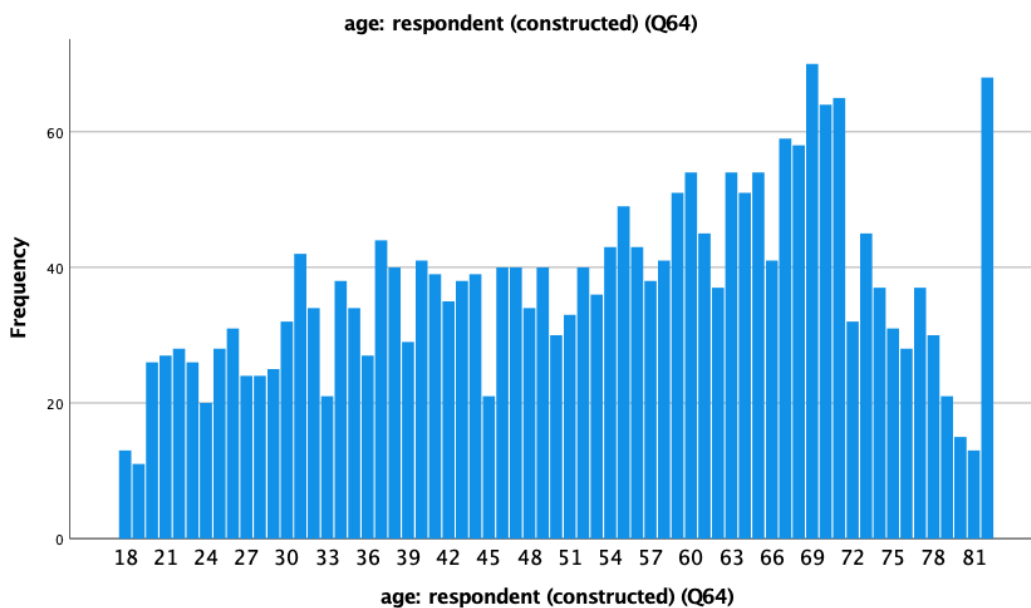
Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=age  
  /STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN  
  /BARCHART FREQ  
  /ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 9: Univariate statistieken oorspronkelijke variabele leeftijd.

Statistics		
age: respondent (constructed)		
N	Valid	2404
	Missing	0
Mean		53.02
Median		55.00
Std. Deviation		17.318
Minimum		18
Maximum		82

Figuur 7: Histogram uiteindelijke variabele leeftijd.

Bewerkingen

Er zijn geen bewerkingen gedaan aan deze variabele, maar de naam is wel gewijzigd. Voor de zekerheid zijn de antwoorden -10 tot en met -1 zijn gehercodeerd tot system-missing. Dit waren de antwoorden geen antwoord en weet ik niet.

Syntax:

```
RECODE age (-10 thru -1=SYSMIS) (ELSE=COPY) INTO Leeftijd.  
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele

Geen veranderingen ten opzichte van de oorspronkelijke variabele.

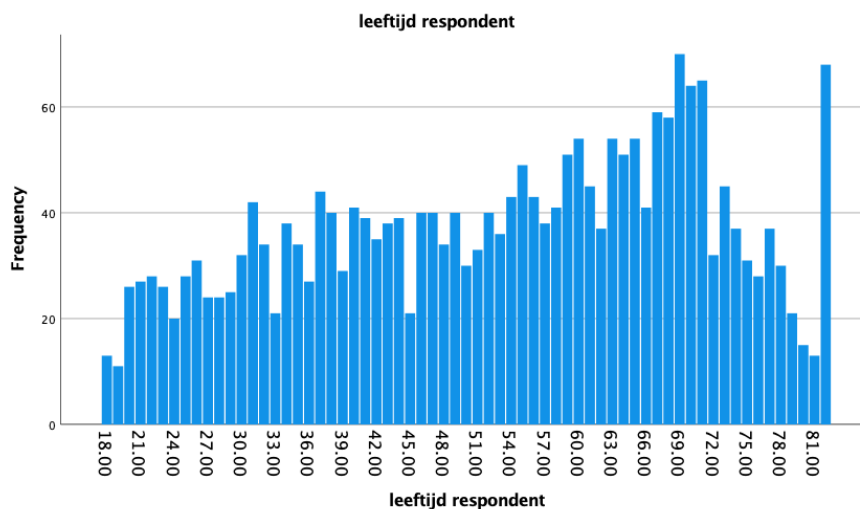
Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=Leeftijd  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN  
/BARChart FREQ  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 9.1: Univariate statistieken uiteindelijke variabele leeftijd.

Statistics		
leeftijd respondent		
N	Valid	2404
	Missing	0
Mean		53.0183
Median		55.0000
Std. Deviation		17.31807
Minimum		18.00
Maximum		82.00

Figuur 7.1: Histogramm uiteindelijke variabele leeftijd.

Controlevariabele: behoren denominatie

Oorspronkelijke variabele

De oorspronkelijke variabele is gemeten met de vraag “Rekent u zichzelf tot een godsdienst?”. De respondenten konden 1=ja of 2=nee invullen. Ook de antwoorden geen idee en geen antwoord waren mogelijk. In de dataset is dit variabele v51 en in de vragenlijst van de EVS is dit vraag Q13. Te zien is dat 3 mensen geen antwoord geven en 11 mensen het niet weten.

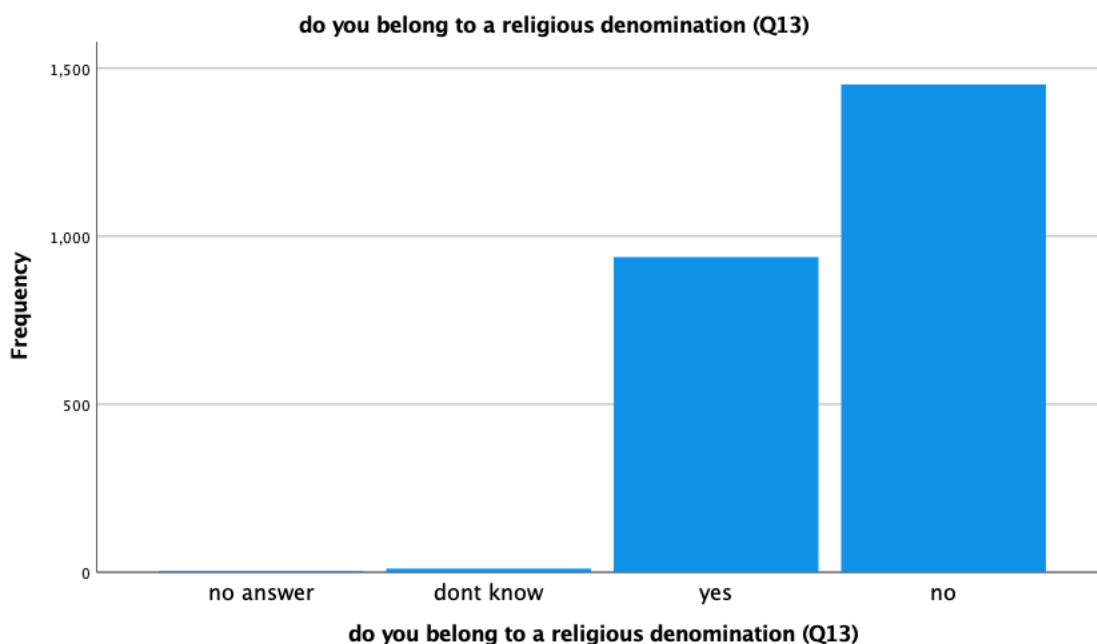
Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=v51  
/BARCHART FREQ  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 10: Univariate statistieken oorspronkelijke variabele behoren denominatie.

do you belong to a religious denomination (Q13)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no answer	3	.1	.1	.1
	dont know	11	.5	.5	.6
	yes	938	39.0	39.0	39.6
	no	1452	60.4	60.4	100.0
Total		2404	100.0	100.0	

Figuur 8: Histogram oorspronkelijke variabele behoren denominatie.

Bewerkingen

De variabele is gehercodeerd als 0=niet en 1=wel. De antwoorden geen antwoord en weet niet zijn als missende waarden beschouwd.

Syntax:

```
RECODE v51 (1=1) (2=0) (ELSE=SYSMIS) INTO Behoren_denominatie.  
EXECUTE.
```

Uiteindelijke variabele

De uiteindelijke variabele behoren denominatie 14 missende waarden. 1452 mensen behoren niet tot een denominatie en 938 wel.

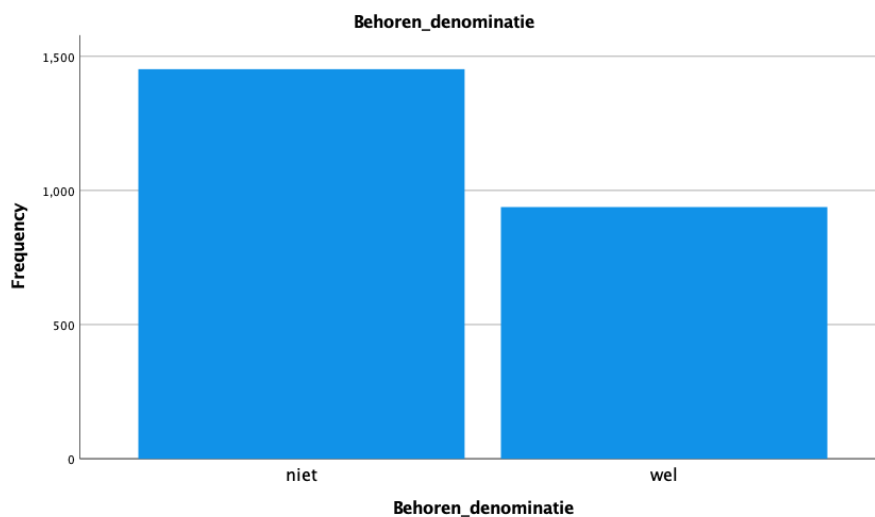
Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=Behoren_denominatie  
  /BARChart FREQ  
  /ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 10.1: Univariate statistieken uiteindelijke variabele behoren denominatie.

Behoren_denominatie					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	niet	1452	60.4	60.8	60.8
	wel	938	39.0	39.2	100.0
	Total	2390	99.4	100.0	
Missing	System	14	.6		
Total		2404	100.0		

Figuur 8.1: Histogramm uiteindelijke variabele behoren denominatie.

Bijlage 2

Deze bijlage is een aanvulling op het resultatenhoofdstuk. In deze bijlage is beschreven hoe cases geselecteerd zijn. Vervolgens zijn univariate statistieken en bivariate statistieken beschreven. Tot slot worden logistische, lineaire modellen en hypothese besproken.

Voordat de univariate en bivariate statistieken geanalyseerd kunnen worden is het eerst van belang te kijken hoeveel respondenten overblijven na het toevoegen van alle variabelen aan het regressiemodel. Alle respondenten moeten op elke variabele een geldige waarneming hebben. Hiervoor is eerst een logistische regressie gedaan.

Syntax:

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES Vertrouwen_onb_binair  
  /METHOD=ENTER Leeftijd Inkomen Werksituatie_binair Behoren_denominatie  
Geslacht  
  /SAVE=RESID LRESID SRESID ZRESID  
  /CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

Vervolgens zijn van de residuen (RES_2) een variabele gemaakt *obs*. En is te zien dat er 1946 geldige waarden over zijn gebleven.

Syntax:

```
RECODE RES_2 (MISSING=0) (ELSE=1) INTO obs.  
EXECUTE.
```

Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=obs  
  /ORDER=ANALYSIS.
```


Tabel 11: Alleen alle geldige cases op alle variabelen.

		obs			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	458	19.1	19.1	19.1
	1.00	1946	80.9	80.9	100.0
Total		2404	100.0	100.0	

Tot slot is het mogelijk om de geldige waarden in de data te selecteren. Met de optie select cases is het mogelijk om te selecteren welke respondenten meegenomen worden in de analyse.

Syntax:

USE ALL.

COMPUTE filter_\$=(obs = 1).

VARIABLE LABELS filter_\$ 'obs = 1 (FILTER)'.
VALUE LABELS filter_\$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.

FORMATS filter_\$ (f1.0).

FILTER BY filter_\$.

EXECUTE.

2.1 Univariate statistieken

In dit onderdeel van de bijlage zijn de univariate verdelingen van de variabelen weergegeven. In bijlage 1 is de verdeling en codering uitgebreid besproken.

Vertrouwen onbekenden

Van de respondenten hebben 430 mensen geen vertrouwen in onbekenden en 1516 mensen hebben wel vertrouwen in onbekenden.

Syntax:

FREQUENCIES VARIABLES=Vertrouwen_onb_binair

/BARChart FREQ

/ORDER=ANALYSIS.

Tabel 12: Univariate verdelingen van de uiteindelijke variabele vertrouwen onbekenden met alleen geldige cases.

Vertrouwen onbekenden binair					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	geen vertrouwen	430	22.1	22.1	22.1
	wel vertrouwen	1516	77.9	77.9	100.0
Total		1946	100.0	100.0	

Figuur 4: Histogram van de uiteindelijke variabele vertrouwen onbekenden met alleen geldige cases.

Werksituatie

Van de respondenten hebben 917 mensen geen werk en hebben 1029 mensen wel werk.

Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=Werksituatie_binair
  /BARCHART FREQ
  /ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 12.1: Univariate statistieken van de uiteindelijke variabele werksituatie met alleen geldige cases.

Werksituatie_binair					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	geen betaald werk	917	47.1	47.1	47.1
	wel betaald werk	1029	52.9	52.9	100.0
Total		1946	100.0	100.0	

Figuur 9.1: Histogram van de uiteindelijke variabele werksituatie met alleen geldige cases.

Inkomen

Het gemiddelde inkomen is 5,76, afgerond naar boven valt de gemiddelde respondent in het zesde deciel. Dit komt overeen met een inkomen van 2433 tot 2883 euro per maand.

Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=Inkomen
```

```
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN
```

```
/BARCHART FREQ
```

```
/ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 12.2: Univariate statistieken van de uiteindelijke variabele inkomen met alleen geldige cases.

Statistics

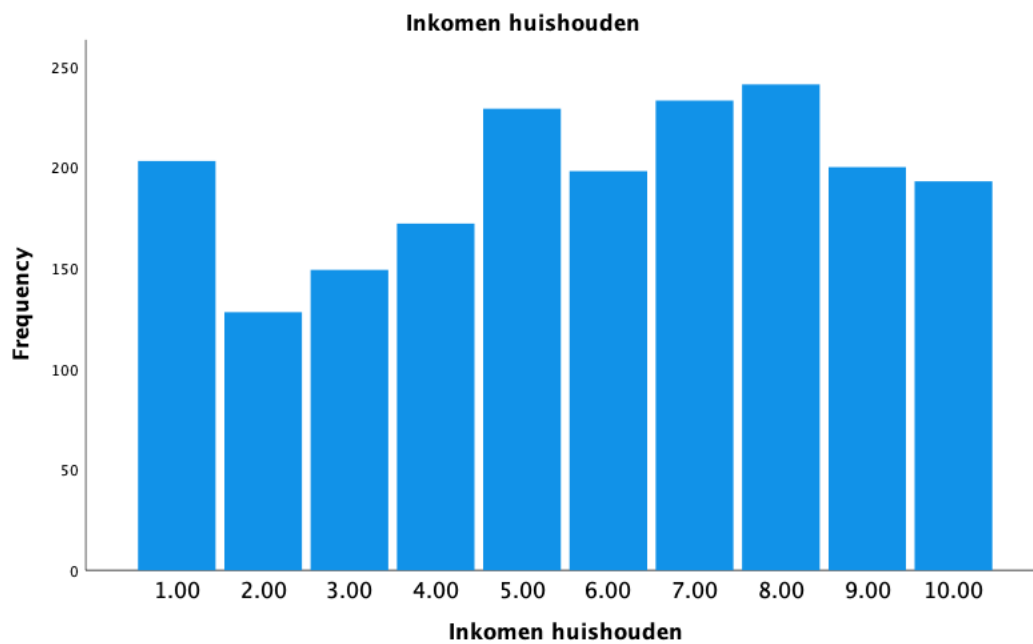
Inkomen huishouden

N	Valid	1946
	Missing	0
Mean		5.7636
Median		6.0000
Std. Deviation		2.80994
Minimum		1.00
Maximum		10.00

Inkomen huishouden

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1.00	203	10.4	10.4
	2.00	128	6.6	17.0
	3.00	149	7.7	24.7
	4.00	172	8.8	33.5
	5.00	229	11.8	45.3
	6.00	198	10.2	55.4
	7.00	233	12.0	67.4
	8.00	241	12.4	79.8
	9.00	200	10.3	90.1
	10.00	193	9.9	100.0
Total	1946	100.0	100.0	

Figuur 9.2: Histogram van de uiteindelijke variabele inkomen met alleen geldige cases.

Geslacht

Van alle respondenten zijn er 1000 vrouwen en 946 mannen.

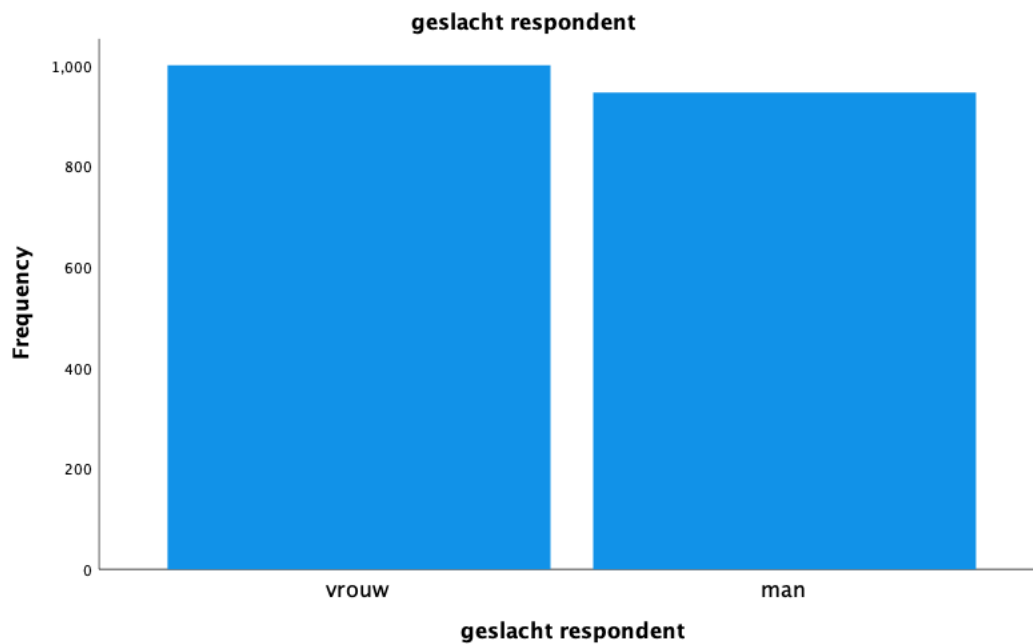
Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=Geslacht  
/BARCHART FREQ  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 12.3: Univariate statistieken van de uiteindelijke variabele geslacht met alleen geldige cases.

geslacht respondent					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	vrouw	1000	51.4	51.4	51.4
	man	946	48.6	48.6	100.0
	Total	1946	100.0	100.0	

Figuur 9.3: Histogram van de uiteindelijke variabele inkomen met alleen geldige cases.

Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van een respondent is 53,25 jaar.

Syntax:

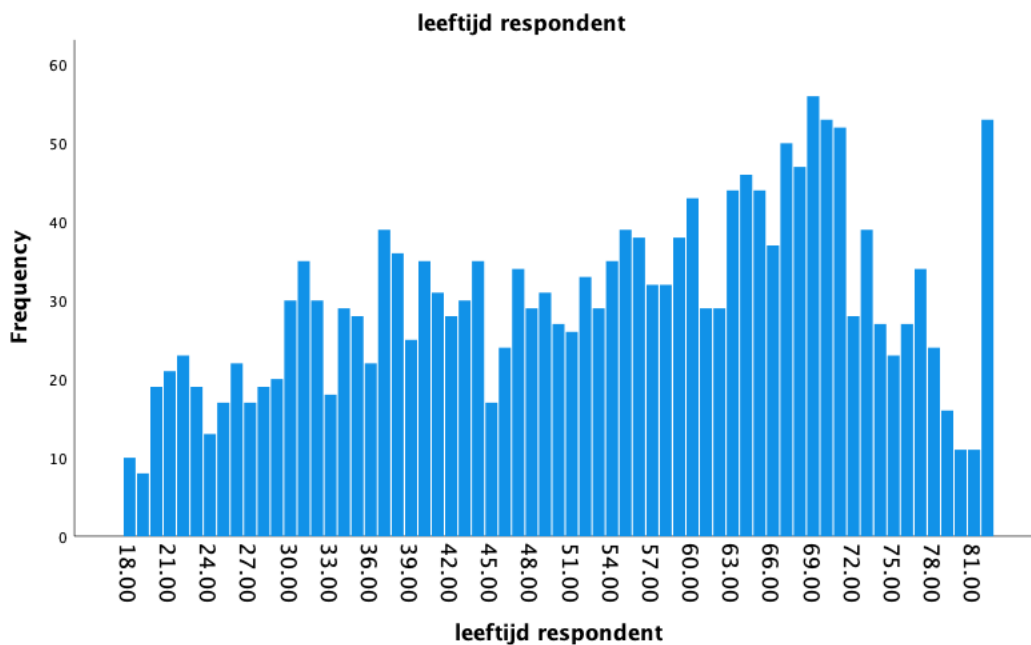
```
FREQUENCIES VARIABLES=Leeftijd  
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN  
/BARCHART FREQ
```

/ORDER=ANALYSIS.

Tabel 12.4: Univariate statistieken van de uiteindelijke variabele geslacht met alleen geldige cases.

Statistics		
leeftijd respondent		
N	Valid	1946
	Missing	0
Mean		53.2446
Median		55.0000
Std. Deviation		17.16967
Minimum		18.00
Maximum		82.00

Figuur 9.4: Histogram van de uiteindelijke variabele leeftijd met alleen geldige cases.

Behoren denominatie

Van de respondenten behoren 747 mensen tot een denominatie en 1199 mensen niet. De meeste mensen behoren dus niet tot een religieuze denominatie.

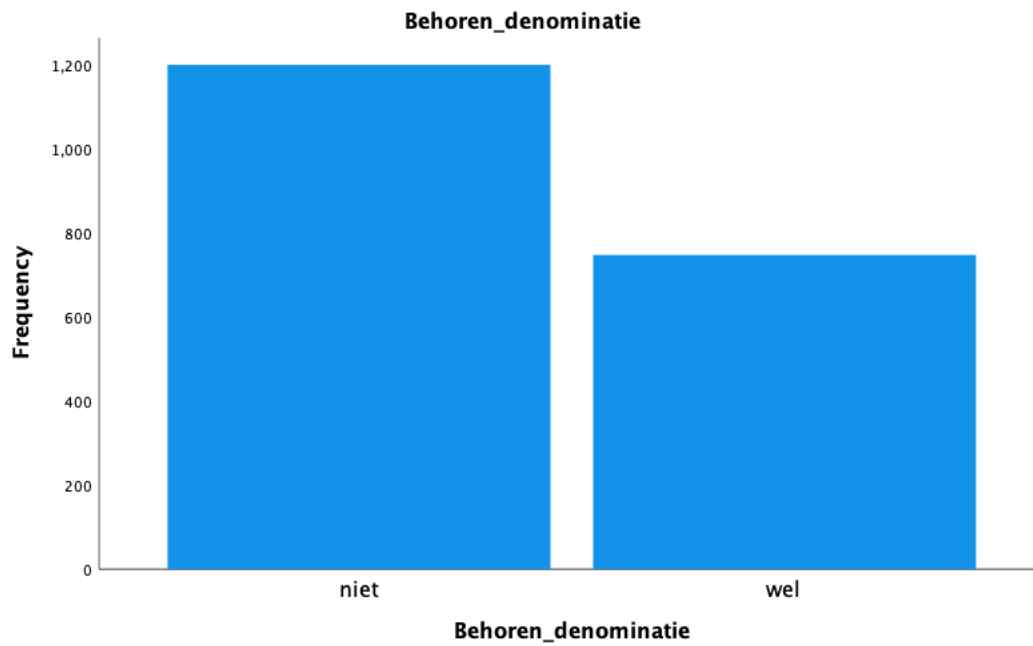
Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=Behoren_denominatie  
/BARChart FREQ  
/ORDER=ANALYSIS.
```

Tabel 12.5: Univariate statistieken van de uiteindelijke variabele behoren denominatie met alleen geldige cases.

Behoren_denominatie					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	niet	1199	61.6	61.6	61.6
	wel	747	38.4	38.4	100.0
Total		1946	100.0	100.0	

Figuur 9.5: Histogram van de uiteindelijke variabele behoren denominatie met alleen geldige cases.

2.2 Bivariate statistieken

2.2.1 Correlatietabel

De samenhang tussen continue variabelen (leeftijd en inkomen) is gedaan via een Person correlatie. De samenhang tussen continue variabelen (leeftijd en inkomen) en categorische binaire variabelen (vertrouwen_onb_binair, werksituatie_binair, behoren denominatie en geslacht) is ook gedaan via een Person correlatie. Omdat het binaire variabelen zijn.

Syntax:

CORRELATIONS

/VARIABLES=Vertrouwen_onb_binair Werksituatie_binair Inkomen

Behoren_denominatie Geslacht Leeftijd

/PRINT=TWOTAIL NOSIG FULL

/MISSING=PAIRWISE.

Tabel 13: Correlatietabel tussen continue en categorische variabelen.

		Correlations					
		Vertrouwen onbekenden binair	Werksituatie_ binair	Inkomen huishouden	Behoren_den ominatie	geslacht respondent	leeftijd respondent
Vertrouwen onbekenden binair	Pearson Correlation	1	-.029	.145**	.023	-.017	.163**
	Sig. (2-tailed)		.203	<.001	.309	.447	<.001
	N	1946	1946	1946	1946	1946	1946
Werksituatie_binair	Pearson Correlation	-.029	1	.309**	-.138**	.032	-.538**
	Sig. (2-tailed)	.203		<.001	<.001	.152	<.001
	N	1946	1946	1946	1946	1946	1946
Inkomen huishouden	Pearson Correlation	.145**	.309**	1	-.081**	.139**	-.029
	Sig. (2-tailed)	<.001	<.001		<.001	<.001	.195
	N	1946	1946	1946	1946	1946	1946
Behoren_denominatie	Pearson Correlation	.023	-.138**	-.081**	1	-.030	.172**
	Sig. (2-tailed)	.309	<.001	<.001		.188	<.001
	N	1946	1946	1946	1946	1946	1946
geslacht respondent	Pearson Correlation	-.017	.032	.139**	-.030	1	.052*
	Sig. (2-tailed)	.447	.152	<.001	.188		.021
	N	1946	1946	1946	1946	1946	1946
leeftijd respondent	Pearson Correlation	.163**	-.538**	-.029	.172**	.052*	1
	Sig. (2-tailed)	<.001	<.001	.195	<.001	.021	
	N	1946	1946	1946	1946	1946	1946

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

2.2.2 Kruistabellen tussen categorische variabelen

Voor de samenhang tussen categorische variabelen zijn kruistabellen gemaakt en is de correlatie geschat doormiddel van de Cramer's V. De Cramer's V geeft zelf geen richting aan de samenhang. Hiervoor is naar de kruistabellen gekeken. Wat opvalt is dat bijna alle correlaties niet significant zijn. De enige significante correlaties is tussen het behoren tot een denominatie en werksituatie. Mensen die behoren tot een denominatie hebben over het algemeen minder werk.

Geslacht en vertrouwen onbekenden

Syntax:

CROSSTABS

/TABLES=Geslacht BY Vertrouwen_onb_binair

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

Tabel 14: Kruistabel tussen geslacht en vertrouwen onbekenden.

geslacht respondent * Vertrouwen onbekenden binair Crosstabulation

Count

		Vertrouwen onbekenden binair		Total
		geen vertrouwen	wel vertrouwen	
geslacht respondent	vrouw	214	786	1000
	man	216	730	946
Total		430	1516	1946

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	-.017	.446
	Cramer's V	.017	.446
N of Valid Cases		1946	

Geslacht en werksituatie

Syntax:

CROSSTABS

/TABLES=Geslacht BY Werksituatie_binair

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

Tabel 14.1: Kruistabel tussen geslacht en werksituatie.

geslacht respondent * Werksituatie_binair
Crosstabulation

Count

		Werksituatie_binair		Total
		geen betaald werk	wel betaald werk	
geslacht respondent	vrouw	487	513	1000
	man	430	516	946
Total		917	1029	1946

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.032	.152
	Cramer's V	.032	.152
N of Valid Cases		1946	

Geslacht en behoren denominatie

Syntax:

CROSSTABS

/TABLES=Geslacht BY Behoren_denominatie

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

Tabel 14.2: Kruistabel tussen geslacht en behoren denominatie.

geslacht respondent * Behoren_denominatie
Crosstabulation

Count

		Behoren_denominatie		Total
		niet	wel	
geslacht respondent	vrouw	602	398	1000
	man	597	349	946
Total		1199	747	1946

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	-.030	.187
	Cramer's V	.030	.187
N of Valid Cases		1946	

Vertrouwen onbekenden en werksituatie

Syntax:

CROSSTABS

/TABLES= Vertrouwen_onb_binair BY Werksituatie_binair

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

Tabel 14.3: Kruistabel tussen vertrouwen onbekenden en werksituatie.

Vertrouwen onbekenden binair * Werksituatie_binair
Crosstabulation

Count

		Werksituatie_binair		Total
		geen betaald werk	wel betaald werk	
Vertrouwen onbekenden binair	geen vertrouwen	191	239	430
	wel vertrouwen	726	790	1516
Total		917	1029	1946

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	-.029	.203
	Cramer's V	.029	.203
N of Valid Cases		1946	

Vertrouwen onbekenden en behoren denominatie

Syntax:

CROSSTABS

/TABLES= Vertrouwen_onb_binair BY Behoren_denominatie

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI
 /CELLS=COUNT
 /COUNT ROUND CELL.

Tabel 14.4: Kruistabel tussen vertrouwen onbekenden en behoren denominatie.

Vertrouwen onbekenden binair * Behoren_denominatie
Crosstabulation

Count

		Behoren_denominatie		Total
		niet	wel	
Vertrouwen onbekenden binair	geen vertrouwen	274	156	430
	wel vertrouwen	925	591	1516
Total		1199	747	1946

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.023	.309
	Cramer's V	.023	.309
N of Valid Cases		1946	

Behoren denominatie en werksituatie

Syntax:

CROSSTABS

/TABLES= Behoren_denominatie BY Werksituatie_binair

/FORMAT=AVALUE TABLES

/STATISTICS=PHI

/CELLS=COUNT

/COUNT ROUND CELL.

Tabel 14.5: Kruistabel tussen werksituatie en behoren denominatie.

Behoren_denominatie * Werksituatie_binair
Crosstabulation

Count

		Werksituatie_binair		Total
		geen betaald werk	wel betaald werk	
Behoren_denominatie	niet	500	699	1199
	wel	417	330	747
Total		917	1029	1946

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	-.138	<.001
	Cramer's V	.138	<.001
N of Valid Cases		1946	

2.3 Modelschattingen van model 1, 2 en 4

Syntax:

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES Vertrouwen_onb_binair
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Behoren_denominatie
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Behoren_denominatie Werksituatie_binair
/METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Behoren_denominatie Werksituatie_binair
Inkomen
/SAVE=PRED COOK LEVER DFBETA ZRESID
/PRINT=GOODFIT CI(95)
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Tabel 15: Output van de logistische regressie met model 1, 2 en 4.

Case Processing Summary			
Unweighted Cases ^a		N	Percent
Selected Cases	Included in Analysis	1946	100.0
	Missing Cases	0	.0
	Total	1946	100.0
Unselected Cases		0	.0
Total		1946	100.0

a. If weight is in effect, see classification table for the total number of cases.

Dependent Variable Encoding

Original Value	Internal Value
geen vertrouwen	0
wel vertrouwen	1

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 0	Constant	1.260	.055	531.860	1	<.001	3.526

Tabel 15.1: Logistische regressie model 1.

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
								Lower	Upper
Step 1 ^a	geslacht respondent	-.132	.111	1.403	1	.236	.877	.705	1.090
	leeftijd respondent	.023	.003	50.232	1	<.001	1.024	1.017	1.030
	Behoren_denominatie	-.026	.116	.050	1	.824	.974	.776	1.224
	Constant	.140	.176	.636	1	.425	1.151		

a. Variable(s) entered on step 1: geslacht respondent, leeftijd respondent, Behoren_denominatie.

Tabel 15.2: Logistische regressie model 2.

		Variables in the Equation					95% C.I. for EXP(B)		
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower	Upper
Step 1 ^a	geslacht respondent	-.155	.112	1.910	1	.167	.857	.688	1.067
	leeftijd respondent	.028	.004	58.191	1	<.001	1.028	1.021	1.036
	Behoren_denominatie	-.008	.117	.005	1	.943	.992	.789	1.247
	Werksituatie_binair	.353	.128	7.657	1	.006	1.423	1.108	1.828
	Constant	-.290	.233	1.552	1	.213	.748		

a. Variable(s) entered on step 1: geslacht respondent, leeftijd respondent, Behoren_denominatie, Werksituatie_binair.

$$p = \frac{e^{\alpha + \beta_1 x_1 + \dots + \beta_k x_k}}{1 + e^{\alpha + \beta_1 x_1 + \dots + \beta_k x_k}}$$

Kansen zijn uitgerekend met deze formule. De kansrekening is gedaan met de regressiecoëfficiënten van model 2. De kans voor vrouwen van gemiddelde leeftijd, die niet behoren tot een denominatie en geen werk hebben is 76,9%.

$$\hat{P}(\text{Werksituatie}=0) = \frac{e^{-0,290+0,028*53,25}}{1+e^{-0,290+0,028*53,25}} = \frac{e^{1,201}}{1+e^{1,201}} = \frac{3,323}{4,323} = 0,769$$

De kans voor vrouwen van gemiddelde leeftijd, die niet behoren tot een denominatie en wel werk hebben is 82,5%.

$$\hat{P}(\text{Werksituatie}=1) = \frac{e^{-0,290+0,028*53,25+0,353}}{1+e^{-0,290+0,028*53,25+0,353}} = \frac{e^{1,554}}{1+e^{1,554}} = \frac{4,730}{5,730} = 0,825$$

Tabel 15.3: Logistische regressie model 4.

		Variables in the Equation					95% C.I. for EXP(B)		
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower	Upper
Step 1 ^a	geslacht respondent	-.228	.114	4.020	1	.045	.796	.637	.995
	leeftijd respondent	.024	.004	40.232	1	<.001	1.024	1.016	1.031
	Behoren_denominatie	.036	.118	.090	1	.764	1.036	.822	1.307
	Werksituatie_binair	.048	.138	.119	1	.730	1.049	.800	1.375
	Inkomen huishouden	.129	.022	35.749	1	<.001	1.137	1.090	1.186
	Constant	-.596	.241	6.138	1	.013	.551		

a. Variable(s) entered on step 1: geslacht respondent, leeftijd respondent, Behoren_denominatie, Werksituatie_binair, Inkomen huishouden.

2.4 Modelschattingen van model 3a en 3b

Syntax:

REGRESSION

/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA COLLIN TOL CHANGE ZPP

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Inkomen

/METHOD=ENTER Behoren_denominatie Leeftijd Geslacht

/METHOD=ENTER Behoren_denominatie Leeftijd Geslacht Werksituatie_binair

/SCATTERPLOT=(*ZRESID , *ZPRED)

/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)

/SAVE COOK DFBETA DFFIT LEVER.

Tabel 16: Lineaire regressie modellen 3a en 3b geldige cases met inkomen als afhankelijke variabele.

Descriptive Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
Inkomen huishouden	5.7636	2.80994	1946
Behoren_denominatie	.3839	.48645	1946
leeftijd respondent	53.2446	17.16967	1946
geslacht respondent	.4861	.49994	1946
Werksituatie_binair	.5288	.49930	1946

Tabel 16.1: Modelfit lineaire regressie modellen 3a en 3b met inkomen als afhankelijke variabele.

Model Summary ^c									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change
						F Change	df1	df2	
1	.160 ^a	.026	.024	2.77585	.026	17.023	3	1942	<.001
2	.371 ^b	.138	.136	2.61185	.112	252.540	1	1941	<.001

a. Predictors: (Constant), geslacht respondent, Behoren_denominatie, leeftijd respondent

b. Predictors: (Constant), geslacht respondent, Behoren_denominatie, leeftijd respondent, Werksituatie_binair

c. Dependent Variable: Inkomen huishouden

Tabel 16.2: Coëfficiënten lineaire regressie modellen 3a en 3b met inkomen als afhankelijke variabele.

Coefficients ^a													
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B		Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound	Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	5.758	.212		27.143	<.001	5.342	6.174					
	Behoren_denominatie	-.418	.131	-.072	-3.181	.001	-.676	-.160	-.081	-.072	-.071	.969	1.032
	leeftijd respondent	-.004	.004	-.024	-1.059	.290	-.011	.003	-.029	-.024	-.024	.967	1.034
	geslacht respondent	.774	.126	.138	6.133	<.001	.526	1.021	.139	.138	.137	.996	1.004
2	(Constant)	2.742	.275		9.957	<.001	2.202	3.283					
	Behoren_denominatie	-.317	.124	-.055	-2.558	.011	-.560	-.074	-.081	-.058	-.054	.966	1.035
	leeftijd respondent	.031	.004	.189	7.466	<.001	.023	.039	-.029	.167	.157	.696	1.438
	geslacht respondent	.641	.119	.114	5.390	<.001	.408	.875	.139	.121	.114	.991	1.009
	Werk situatie_binair	2.245	.141	.399	15.892	<.001	1.968	2.522	.309	.339	.335	.705	1.418

a. Dependent Variable: Inkomen huishouden

Bijlage 3

Deze bijlage hoort bij het resultatenhoofdstuk. Eerst zal het logistische model besproken worden, daarna het lineaire model en tot slot multicollineariteit voor de beide modellen.

3.1 Modevaluatie logistische regressie

Onafhankelijke waarnemingen

Bij het logistische regressie is de assumptie dat er onafhankelijke waarnemingen moeten zijn om betrouwbare conclusies te genereren uit de resultaten. Dit onderzoek maakt gebruik van secundaire data en is door de EVS verzameld. De EVS heeft een representatieve gestratificeerde steekproef heeft getrokken uit de Nederlandse populatie. Het lijkt erop dat de assumptie van onafhankelijke waarnemingen niet geschonden is.

Modelfit

Voor de modelfit is gekeken naar de Deviance, Chi-kwadraat toets en de Hosmer en Lemeshow-toets.

Syntax:

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES Vertrouwen_onb_binair
  /METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Behoren_denominatie
  /METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Behoren_denominatie Werksituatie_binair
  /METHOD=ENTER Geslacht Leeftijd Behoren_denominatie Werksituatie_binair
Inkomen
  /SAVE=PRED COOK LEVER DFBETA ZRESID
  /PRINT=GOODFIT CI(95)
  /CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Tabel 17: Modelfit logistische regressiemodel 1.

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	52.878	3	<.001
	Block	52.878	3	<.001
	Model	52.878	3	<.001

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	2002.596 ^a	.027	.041

a. Estimation terminated at iteration number 4 because parameter estimates changed by less than .001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	7.970	8	.436

Tabel 17.1: Modelfit logistische regressiemodel 2.

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	7.665	1	.006
	Block	7.665	1	.006
	Model	60.543	4	<.001

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	1994.931 ^a	.031	.047

a. Estimation terminated at iteration number 4 because parameter estimates changed by less than .001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	10.081	8	.259

Tabel 17.2: Modelfit logistische regressiemodel 4.

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step 1	Step	36.505	1	<.001
	Block	36.505	1	<.001
	Model	97.048	5	<.001

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	1958.426 ^a	.049	.075

a. Estimation terminated at iteration number 4 because parameter estimates changed by less than .001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	7.241	8	.511

Uitbijters en invloedrijke punten

Bij het logistische model is gekeken naar uitbijters met de *Leverage* en *DFBETA*. *Leverage* waarden die groter dan $3*(k/n)$ worden algemeen gezien als mogelijke uitbijters. Met k het aantal variabelen in de analyse en n het totaal aantal respondenten. Deze analyse bevat zes variabelen en 1946 respondenten. De maximale *Leverage* is daarmee $3*(6/1946) = 0,0093$. Er zijn 13 respondenten die hoger scoren dan de gestelde *Leverage* waarde. De hoogste *Leverage* waarde in deze analyse is 0.0109. De 13 respondenten overschrijden de gestelde *Leverage* waarde van 0,0093 nauwelijks (zie de lijn in onderstaand figuur). Bij de waarden van de *DFBETA* is te zien dat de laagste waarde voor vertrouwen in onbekenden -0,0250 is en de hoogste waarde 0,0225. Dit zijn geen extreem hoge waarden en daarom laat ik alle respondenten in de analyse zitten. Het zijn immers gewoon geldige waarnemingen en het is niet te rechtvaardigen om deze respondenten te verwijderen.

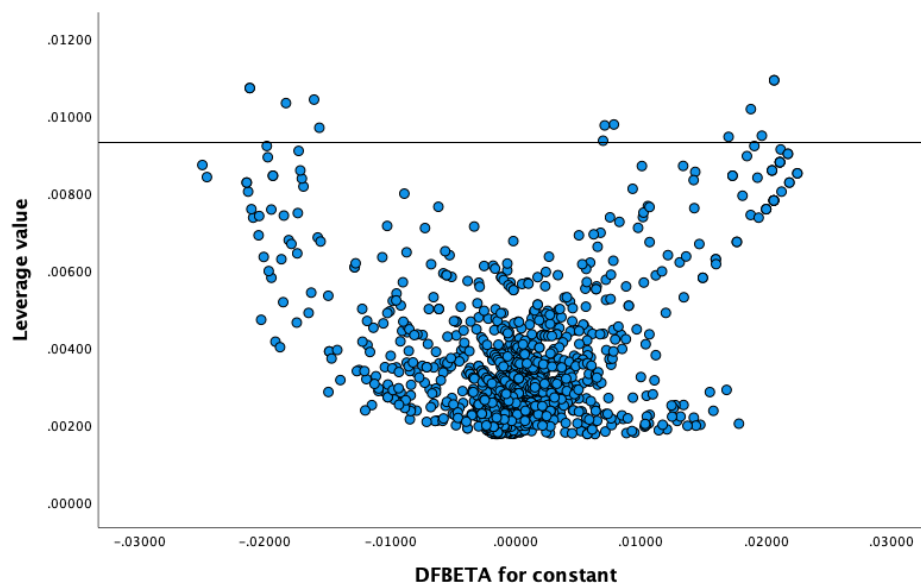
Syntax:

GRAPH

```
/SCATTERPLOT(BIVAR)=DFB0_1 WITH LEV_1
```

```
/MISSING=LISTWISE.
```

Figuur 10: *DFBETA* van vertrouwen in onbekenden op de x-as en de *Leverage* op de y-as ($n=1946$).

3.2 Modevaluatie lineaire regressie

Lineaire regressie heeft een aantal assumpties, om te kijken of het model bij de gebruikte data past. Als de assumpties geschonden zijn past het model niet goed bij de data en zijn de resultaten minder betrouwbaar. De getrokken conclusies moeten dan met enige onzekerheid bekeken worden. De assumpties zijn een *lineair verband*, *homoscedasticiteit*, *normaliteit*, en *onafhankelijke waarnemingen*. De assumptie van onafhankelijke waarnemingen is reeds besproken bij het logistische model en aangezien dezelfde data is gebruikt voor deze analyse is deze assumptie niet geschonden. Ook zullen de uitbijters en de fit van het lineaire model besproken worden.

Voor de assumpties, modelfit en uitbijters is deze syntax gebruikt.

Syntax:

REGRESSION

/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA COLLIN TOL CHANGE ZPP

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Inkomen

/METHOD=ENTER Behoren_denominatie Leeftijd Geslacht

/METHOD=ENTER Behoren_denominatie Leeftijd Geslacht Werksituatie_binair

/SCATTERPLOT=(*ZRESID ,*ZPRED)

/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID)

/SAVE COOK DFBETA DFFIT.

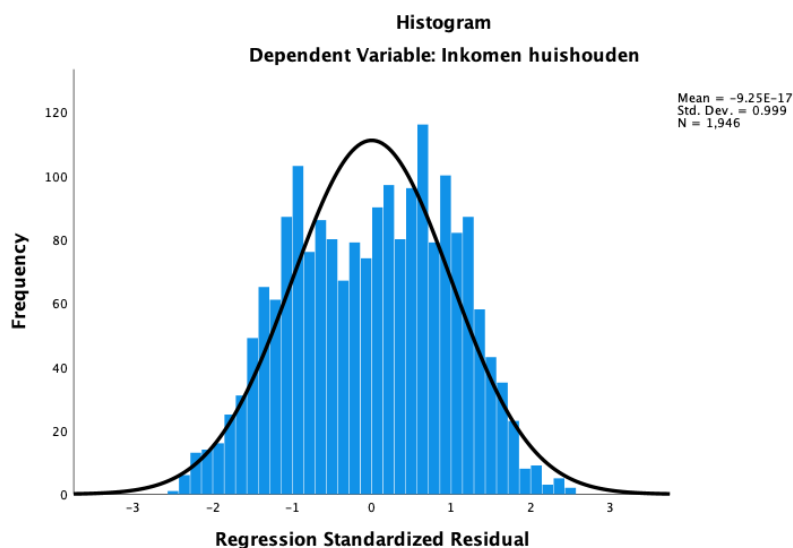
Assumpties van lineaire regressie

Voor de eerste assumptie van *lineariteit* kijken we naar het spreidingsdiagram. De verdeling van de residuen van de variabele inkomen is te zien. De residuen zijn niet willekeurig verdeeld en er zijn tien lijnen te zien. De verdeling van inkomen is niet continue en dit is terug te zien. Inkomen is een ordinale variabele met tien categorieën (vandaar de tien lijnen). De assumptie van lineariteit is lichtelijk geschonden, maar omdat er tien categorieën zijn hoeft het lichtelijk schenden van deze assumptie niet tot hele grote problemen leiden.

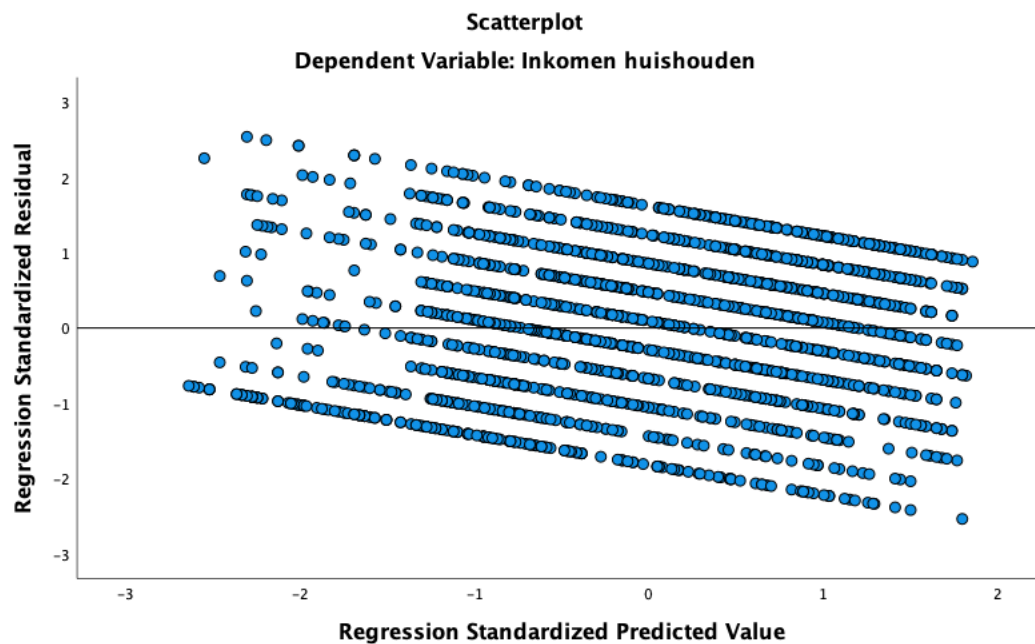
Het spreidingsdiagram laat verder zien dat de residuen van inkomen redelijk verspreid liggen rond de nullijn. Maar ook hier is geen sprake van een willekeurig patroon en de verdeling van de punten is niet overal ongeveer gelijk als we kijken langs de nullijn. Hierdoor is de tweede assumptie van *homoscedasticiteit* ook lichtelijk geschonden.

Tot slot laat het histogram en het PP-plot van de residuen zien dat de residuen niet helemaal normaal verdeeld zijn. Zo laat het histogram zien dat de staven in het midden niet helemaal de lijn raken. Ook de lijn van het PP-plot zien dat deze de lijn niet helemaal raakt. De assumptie van *normaliteit* is ook lichtelijk geschonden, maar niet in een mate dat het de resultaten te sterk beïnvloed.

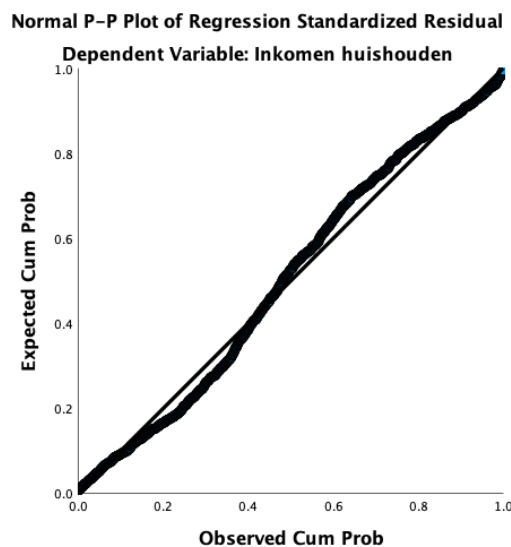
Figuur 11: Histogram van de residuen van de lineaire regressieanalyse met inkomen als afhankelijke variabele (n=1946).

Figuur 12: Spreidingsdiagram van de residuen van de lineaire regressieanalyse met inkomen als afhankelijke variabele (n=1946).

Figuur 13: PP-plot van de residuen van de lineaire regressieanalyse met inkomen als afhankelijke variabele (n=1946).

Modelfit

Voor de modelfit van het lineaire regressiemodel is gekeken naar de *Adjusted R Square* en de *F-change*. In het eerste model is te zien dat de controlevariabelen een betere voorspelling kunnen maken dan het lege model. In het tweede model is te zien dat de R^2_{adjusted} toeneemt door het toevoegen van inkomen aan het model. De totale verklaarde variantie is daarmee 13,6%, dat is redelijk veel voor slechts een variabele. Ook de *F-change* is groot en daarmee significant ($F(1, 1941)=252,54$;

$p < 0,001$). Wat duidt op een goede fit van het model. De data lijken daarom goed bij het model te passen.

Tabel 18: Modelfit lineaire regressie modellen 3a en 3b met inkomen als afhankelijke variabele.

Model Summary ^c									
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change
						F Change	df1	df2	
1	.160 ^a	.026	.024	2.77585	.026	17.023	3	1942	<.001
2	.371 ^b	.138	.136	2.61185	.112	252.540	1	1941	<.001

a. Predictors: (Constant), geslacht respondent, Behoren_denominatie, leeftijd respondent

b. Predictors: (Constant), geslacht respondent, Behoren_denominatie, leeftijd respondent, Werksituatie_binair

c. Dependent Variable: Inkomen huishouden

Uitbijters

Bij het lineaire model is gekeken naar uitbijters met de *Leverage* en *Cook's Distance*. *Leverage* waarden die groter dan $3 \cdot (k/n)$ worden algemeen gezien als mogelijke uitbijters. Met k het aantal variabelen in de analyse en n het totaal aantal respondenten. Deze analyse bevat zes variabelen en 1946 respondenten. De maximale *Leverage* is daarmee $3 \cdot (6/1946) = 0,0093$. Er zijn geen respondenten die hoger scoren dan de gestelde *Leverage* waarde. De hoogste *Leverage* waarde in deze analyse is 0,0077. De *Cook's Distance* heeft een grenswaarde van $(4/n)$ is $(4/1946) = 0,0021$. Er zijn in deze analyse 50 cases die een hogere score hebben dan de gestelde grenswaarde. De hoogste gevonden waarde is 0,0079. De gevonden scoren zijn niet dermate hoog dat deze cases als echte uitbijters beschouwd kunnen worden. Het verwijderen van de 50 cases levert wel een verbetering op in het model. De R^2_{adjusted} stijgt van 0,138 naar 0,194, dit is niet verwonderlijk omdat er 50 cases uit de analyse zijn gehaald. Het is inhoudelijk niet te beargumenteren om 50 cases uit de dataset te verwijderen. De cases zijn daarom in de analyse meegenomen.

Syntax:

USE ALL.

COMPUTE filter_\$=(COO_2 <= 0.0021).

VARIABLE LABELS filter_\$ 'COO_2 <= 0.002055 (FILTER)'.
 VALUE LABELS filter_\$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.

FORMATS filter_\$ (f1.0).

FILTER BY filter_\$.

EXECUTE.

Syntax:

REGRESSION

/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA COLLIN TOL CHANGE ZPP

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Inkomen

/METHOD=ENTER Behoren_denominatie Leeftijd Geslacht

/METHOD=ENTER Behoren_denominatie Leeftijd Geslacht Werksituatie_binair

/SCATTERPLOT=(*ZRESID ,*ZPRED)

/RESIDUALS HISTOGRAM(ZRESID) NORMPROB(ZRESID).

Tabel 19: Aantal cases in lineaire regressie met inkomen als afhankelijke variabele als 50 cases met te hoge Cook's Distance verwijderd zijn.

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
Inkomen huishouden	5.7869	2.77093	1896
Behoren_denominatie	.3840	.48648	1896
leeftijd respondent	53.6234	16.99550	1896
geslacht respondent	.4884	.50000	1896
Werksituatie_binair	.5290	.49929	1896

Tabel 19.1: Modelfit lineaire regressie als 50 cases met te hoge Cook's Distance verwijderd zijn met inkomen als afhankelijke variabele.

Model Summary^c

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change
						F Change	df1	df2	
1	.170 ^a	.029	.027	2.73281	.029	18.747	3	1892	<.001
2	.443 ^b	.196	.194	2.48750	.167	392.563	1	1891	<.001

a. Predictors: (Constant), geslacht respondent, Behoren_denominatie, leeftijd respondent

b. Predictors: (Constant), geslacht respondent, Behoren_denominatie, leeftijd respondent, Werksituatie_binair

c. Dependent Variable: Inkomen huishouden

3.3 Multicollineariteit

Bij beide regressie modellen zijn dezelfde variabelen gebruikt. Omdat het via logistische regressie niet mogelijk is om VIF-scores te berekenen met SPSS is dit gedaan met een lineaire analyse. VIF-scores van twee of lager hebben algemeen gezien geen of nauwelijks invloed op de kwaliteit van het model. Er is dan geen sprake van te sterke samenhang tussen de variabelen. Op basis van deze resultaten is er dus geen sprake van te sterke overlap tussen de variabelen en is er in deze analyse geen sprake van te sterke *multicollineariteit*.

Syntax:

REGRESSION

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT Vertrouwen_onb_binair

/METHOD=ENTER Behoren_denominatie Leeftijd Geslacht Inkomen

Werksituatie_binair.

Tabel 20: VIF-scores voor de gebruikte variabelen.

		Coefficients ^a						Collinearity Statistics	
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Tolerance	VIF	
		B	Std. Error	Beta					
1	(Constant)	.423	.044		9.671	<.001			
	Behoren_denominatie	.005	.019	.006	.256	.798	.963	1.038	
	leeftijd respondent	.004	.001	.183	6.793	<.001	.676	1.479	
	geslacht respondent	-.040	.019	-.048	-2.152	.032	.976	1.024	
	Inkomen huishouden	.022	.004	.149	6.272	<.001	.862	1.160	
	Werksituatie_binair	.021	.023	.026	.917	.359	.624	1.603	

a. Dependent Variable: Vertrouwen onbekenden binair

Bijlage 4

In bijlage 4 zijn de inkomenscategorieën weergegeven zoals de EVS had opgesteld. Een hoger deciel houdt in dat een respondent een hoger inkomen heeft.

Tabel 21: Inkomensdecielen zoals door de EVS beschreven.

INCOME - NL				
Country Netherlands (NL)				
Currency Euro (€)				
	Decile	Weekly	Monthly	Annual
A	1st decile	262 of minder	1133 of minder	13600 of minder
B	2nd decile	262-340	1133-1475	13600-17700
C	3rd decile	340-406	1475-1758	17700-21100
D	4th decile	406-481	1758-2083	21100-25000
E	5th decile	481-562	2083-2433	25000-29200
F	6th decile	562-665	2433-2883	29200-34600
G	7th decile	665-785	2883-3400	34600-40800
H	8th decile	785-938	3400-4067	40800-48800
I	9th decile	938-1183	4067-5125	48800-61500
L	10th decile	1183 of hoger	5125 of hoger	61500 of hoger

Source Data are obtained from Statistics Netherlands. The original data on this website are for 2014 (the most recent data on income distributions they have available). To correct for this, I added the consumer prize index of 2015 (0.40) and 2016 (0.65)
 Website of the income distributions: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=71013NED&D1=0-2&D2=1-2&D3=1-10&D4=0-1,8&D5=1&VW=T>
 Website of the consumer prize index: [http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83131ned&D1=0-1,4-5&D2=0&D3=\(1-39\)-1&VW=T](http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83131ned&D1=0-1,4-5&D2=0&D3=(1-39)-1&VW=T)

Exchange rate nap on date nap